

GENOM DOLDA VERLDAR

AF

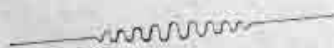
EMANUEL.

[Oscar Busch]

„Vi fördjupa oss så mycket i det närvarande, att vi göra en evighet af intet, medan vi så förgäta det, som komma skall, att vi göra ett intet af evigheten.“

PASCAL.

SVENSKT ORIGINAL.

STOCKHOLM
Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1888.

62

GENOM DOLDA VERLDAR

AF
EMANUEL.

Isaac Busch

•Vi förljpa oss så mycket i det när-
varande, att vi göra en svighet af intet,
medan vi så förgäta det, som kommit skull,
att vi göra ett lust af svighetens •

Pascal.

SVENSKT ORIGINAL.

STOCKHOLM

A. HEGGSTEDTS FÖRLAGS-EXPEDITION

NYA HEGGSTEDTS BOKTECKTA

1888.

Pris: 1 kr. 25 öre.

FÖRORD.

De spörsmål, som mest sysselsätta människan, då hon hängifver sig åt en allvarlig betraktelse öfver tillvarons orsak och mål, äro utan tvifvel de, som röra hennes tillstånd närmast efter döden. Hvad är det, som väntar oss, då vi lemna denna jord? Den allmänna föreställningen har derpå endast det fruktansvärdt ödesdigra svaret: himmel eller helvete, en dom utan appell, ett tillstånd utan återvändo under evigheters evighet. Så kan det dock icke vara. Vårt begrepp om rättvisan strider deremot, vår föreställning om Gud såsom en kärleksfull fader uppreser sig mot en sådan uppfattning af evigheten. Då vi, ofullkomliga stoftets barn, med straff och äga afse den felandes förbättring, skulle då icke Fullkomligheten sjelf med sin äga hafva ett förnuftigt ändamål? Jo, förvisso, och detta ändamål måste vara det förvillade barnets återförande till fadershemmet.

Evigheten är lång. Ett overksamt stillastående under tider af oändlig utsträckning är otänkbart. Detta jordelifs hastigt flydda sekunder — några droppar i evighetens bottenlösa haf — kunna icke vara de enda, som äro ämnade att användas till ett rastlöst arbete för egen och andras förkofran. Helt visst måste vår evighetsvarelse, anden, genom en följd af vexlande existensformer gå en utveckling till mötes. Helt visst måste han, om ock genom mycken vederböda, småningom stiga "från den ena klarheten till den andra", för att slutligen nå det mål, Skaparen honom förelagt, ett mål, hvarom vi på vår närvarande låga ståndpunkt hafva svårt att hysa ens en dunkel aning, men som vi med säkerhet kunna förknippa med en ousäglig himmelsk fröjd.

En närmare utveckling af denna åsigt och ett försök till bibringande af en riktigare föreställning om lifvet efter detta är ändamålet med föreliggande arbete, som tillkommit under medverkan af en högre, från stoftet frigjord intelligens.

Han har nu ordet.

Denniska du måste dö! Den stund, du kanske minst väntar honom, träder dödens engel sakta in öfver din tröskel, tager dig vid handen och för dig bort till ett fjerran land, hvarest från du aldrig mera skall vända tillbaka till ditt nuvarande hem. Är du beredd att följa honom? Har du det respass, som öppnar vägen till en ljusare värld, eller skall du i saknad deraf hamna i mörker? Du kan förstå, att detta är en vigtig fråga. Säkert anar du äfven, att svaret beror icke på dina yttre företräden, utan på något, som ligger djupast doldt i ditt eget inre. Har du ransakat din andes hemligaste gömslen? Vet du huru der ser ut?

Du undrar måhända, hvem jag är, som träder dig så på lifvet med mina frågor. — Kalla mig hvad du vill! Jag är en röst från ofvan, jag är din vän, som kommit för att säga dig några allvarsord.

Törhända fruktar du för döden och derfor undviker du helst att tänka öfver dessa ämnen, men dermed undanskjuter du också så många andra

viktiga spörsmål, som det borde vara dig angeläget att få besvarade. Hvad är jordelivets ändamål? Hvad är meningen med denna vandring genom sinneverlden? Hvarifrån komma vi och hvart går vår väg? Hvad är hela tillvarons yttersta orsak och yttersta mål?

Se der frågor, som det vore menniskoanden värdigt att ställa framför de alldagliga: hvad skola vi äta, hvad skola vi dricka, hvad skola vi kläda oss med? Men det är lättare att fråga, än att gifva svar. Jag skall icke inlåta mig på det vanskliga försöket att omedelbart lösa dessa djupgående evighetsproblem, men jag ville så gerna väcka dem till lif i ditt hjerta och gifva dig en ledtråd, en antydan, i hvilken rigtning du har att söka svaren. Att finna dem blir din egen lifssak. Du måste sjelf kämpa dig fram genom töcken till ljus. Först då blir sanningen lefvande, först då blir hon din egen tillhörighet.

Och hvarför känner du väl denna bäfvan för döden? Är det icke måhända till stor del därför, att det, som döljer sig bakom grafvens förlåt, är dig så obekant? Du antager helt visst, att döden icke innebär en förintelse. Du känner att du bär inom dig en evighetsvarelse, som icke skall förmultna med din grofva stofthydda. Men huru skall

denna din ande befinna sig, då du uppvaknar ur dödens sömn? Hvilka erfarenheter skall du göra vid ditt inträde i andeverlden? Denna fråga sammanhänger på det närmaste med de stora frågor jag först framställde. Jag föreställer mig därför, att en ledning för din sökande ande skulle ligga deruti, att du finge en liten inblick i den osynliga värld, som omgifver dig. Vill du således följa mig på en liten vandring genom några af andeverldens tallösa regioner, så vill jag, så godt jag det förmår, söka visa dig, icke huru der ser ut, eller hvad du i yttre måtto der skall möta, utan huru det inre lifvet gestaltar sig, hvad menniskoanden alltefter sin sedliga ståndpunkt der kommer att erfara af lidande eller fröjd.

Men för att fatta, hvad du här kommer att se, måste du till en början veta, att denna andeverld, huru luftig och immateriel den än må vara, dock är fullt ut lika verklig som någon af materiens verldar. Allt, hvad du ser på jorden, har sin motsvarighet i andeverlden, men framträder der i en renare, mera idealiserad form. Andeverlden är så att säga originalet, de materiela verldarne endast ofullkomliga och fragmentariska kopior. Andeverlden är oändligt mycket rikare till innehåll och form. Här tillkomma nya begrepp, för hvilka jor-

dens fattiga språk saknar uttryck. Hvarje skildring af andeverldens företeelser måste därför klädas i en mer eller mindre allegorisk form.

Välan då, gode vandringsman, tag min hand, så anträda vi vår färd.

MÖRKRETS VERLD.

»Hvad menniskan sår, det skall hon ock uppskåra».

Hörst stiga vi utför branta stalper djupt ned i mörkets rike. En disig och frostig luft slår oss till mötes. Du ser till en början ingenting, men då ditt öga hunnit vänja sig vid den natt, här råder, kan du urskilja hemska skuggor, som röra sig om hvarandra. De ljud, som nå ditt öra, äro hatets vilda skrån, förtviflans bittra verop, ångestens qualfulla suckar.

Låtom oss börja vår vandring hos de olyckligaste, hos dem, som gått naturens ordning i förväg och förkortat sitt lif. Här komma de, den ena efter den andra, hufvudstupa instörtande genom dödens port, några med revolvern i hand, andra med snaran om halsen. Förslamade af det dråpslag, de sjelfva tillfogat sig, ligga de här redlösa och qvidande, till dess de omhändertagas af de barmhertiga andar, som gjort till sin uppgift att bispringa

dessa olyckliga. Stackars arma varelser! Om de hade kunnat ana, hvilken framtid af elände de gått till mötes, säkerligen hade de tåligt burit sin börda till slutet. Nu hafva de störtat sig i en afgrund af mörker och lidande, hvarutur de icke så lätt kunna uppdragas.

Vi uppsöka en af dessa olyckliga. Se här huru hans tillvaro nu gestaltar sig.

Inspärrad i ett rysligt mörker, som närmast skulle kunna liknas vid en kall och fuktig fängelsehåla djupt under jorden, står han der, denne stackare, som icke trodde sig kunna bära den jordiska bojan, och stirrar nu med af fasa förvridna anletsdrag på sitt eget blodiga lik. En boja, som han icke tagit med i beräkningen, och som han icke mäktat slita, binder honom ännu vid hans kropps-
hydda — väl icke den materiela kroppen, men en förändligad bild deraf, som för anden är lika så verklig, som den materiela kroppen skulle vara för jordiska ögon. På detta sätt fastlänkad, måste han dväljas så länge, som lifvet skulle hafva räckt, om han icke med egen hand förkortat det.

Han har förlorat minnet af sitt forna lif. Hans förstånd är omtöcknad, hans öra döft för de andeväsen, som söka tillhvisa honom ett ord till tröst. Endast de gröfre ljud, som från jordens bullrande

lif nå hans öra, är han ännu i stånd att uppfatta. Hör han knallen af ett skott, kommer hela hans varelse i en konvulsivisk skakning.

Tala till honom, ropa honom vid namn! Din röst kan han förnimma. Ser du hur han spritter till? Nu väckte du till lif ett gräsligt minne, som förr eller senare måste vakna. Han qvider och jemrar sig som ett sjukt barn.

Småningom vaknar han till fullt medvetande, men endast för att ytterligare plågas af de fantomer, hans uppjagade fantasi fostrar.

Denne man har, drifven af sina otyglade passioner, begått ett svårt brott. Han har mördat sin egen hustru och sedan, då hans illbragd var på väg att upptäckas, skjutit sig för pannan, för att undgå den juridiska rättvisan. Ack, den gudomliga kan han icke undkomma, och denna drabbar honom nu icke som ett utifrån kommande straff, utan allenast som den nödvändiga följd af hans egna gerningar. Just detta fasansfulla något, som han velat undfly, möter honom här i en ännu hemskare form. De lagens tjenare, som han så mycket fruktat, tycker han sig nu se inträda för att öfverlemna honom i rättvisans händer. Han kastas i fängelse, han ställes inför domarens skrank. Det pinsamma förhöret begynner. Han söker slingra sig undan, men

hans spår betecknades af ouppfyllda pligter, svikna löften och falska eder. Men lyckan svek honom. Han gjorde förlust efter förlust, och ju mera för-
tviflad hans ställning blef, desto blindare rusade han framåt utför det lutande planet. Snart låg hans jordiska lycka krossad i spillror och icke allenast hans, utan äfven deras, som knutit sina öden vid hans. En afgrundsande hviskade i hans öra: tag lifvet af dig och allt är förbi. Gräsliga lögn! Huru har du icke förgiftat denna arma själ!

Se nu huru han jagas af furier, som tagit gestalt af de vänner han svikit, de fordringsegare han bedragit, de faderlösa, hvilkas arf han sköflat, de förtryckta, hvilkas sista svett droppar han utpressat. Deras gissel lemna honom ingen ro. Som ett jagadt vilddjur på arenan drifves han alltjemt i en kretsgång framåt. Han dignar af trötthet, men måste resa sig igen, han söker undkomma, men finner ingen utväg.

Kanske har du redan sett nog af dessa olyckligas elände. Jag vill dock visa dig ännu en beklagansvärd stackare, innan vi lemna denna hemska boning.

Det är en ung man, som i tillfälligt vredesmod öfver en liden oförrätt störtade sig utför ett högt torn och krossades mot gatläggningen. Det är nu

flera år sedan han gjorde det rysliga dödssprånget, men ännu tycker han sig alltjemt falla, med svindlande fart falla ned mot gatstenarne, der han redan ser sin blodiga kropp och sin spräckta hufvudskål ligga före sig. Han utstöter hemska tjut och breder ut armarna, som ville han hejda farten. Det hjälper icke. Man har försökt att bringa honom till besinning, men han hvarken hör eller ser, han bara faller och faller utan att någonsin nå gatläggningen.

* * *

I sanning, hvad du här har sett är ett helvete, och det är ej underligt, om människorna, oförmögna att skildra det på ett verkligheten fullt motsvarande sätt, utmålat det med svafvelångor och eldflammor. Det är ju endast en bild, men den är ingalunda för stark.

Detta helvete är dock icke evigt. Då anden tömt lidandets kalk till botten, kommer en tid af dvala. Det är, som vore kraften att lida uttömd. Anden domnar af och får ett slags frid, som närmast kan liknas vid en drömlös sömn, ur hvilken han efter längre eller kortare tid uppvaknar i en något ljusare värld. Det är morgongryningen efter en lång och kvalfull natt. Här får den olycklige

en välbehöflig hvila, kommer under en vänlig andes ledning och får den undervisning han behöfver. Skonsamt och mildt förelägges honom hans förflutna lifs historia. Han lär sig inse sin skuld, ödmjukar sig inför Herren och ångrar sina fel. Nu ljusnar det alltmer omkring honom. Han får frid och tillgift, men han är därför icke beredd att inträda i de rena andarnes saliga boningar. Det onda, som vidlåder honom, är ej uppryckt med roten, ehuru skulden är aflyftad för de sista yttringarna af detta onda. Nya pröfningar förestå och med hvarje prof, som segerrikt genomkämpas, tager anden ett steg uppåt mot ljusare höjder.

* * *

Tro emellertid ej att alla sjelfmördare drabbas af lika hemska öden. Allt beror på de omständigheter, som föranledt den våldsamma gerningen. På den gudomliga rättvisans vågskål väges hvarje handling, hvarje tanke med guldvig.

Vi inträda nu på ett stort lasarett. Här ligga sådana olyckliga, som dukat under för bördan af ett kroppsligt lidande och förkortat sitt lif, i tanke att dermed äfven göra ett slut på sina plågor. Stackars kortsynta varelser! Huru få de icke här

dyrt umgälla sin otålighet, men huru äro de icke också värda allt vårt deltagande. De äro i sanning djupt beklagansvärda. Äfven de få erfara att det lidande, som de genom sin våldsgerning velat undfly, här möter dem igen, om ock under en något annan form, ett lidande, som är så mycket bittrare, som det blandas med ånger öfver det felsteg de begått. Vanligen varar detta tillstånd lika länge, som lifvet skulle hafva räckt, om de vårdat sin brutna helsa som sig bort.

Här egnas dem emellertid den ömmaste omvårdnad af en mängd goda andar, som göra allt för att lindra deras plågor och trösta deras bedröfvade hjertan. De äro icke otillgängliga för undervisning och de få nu lära sig förstå lidandets djupa betydelse för den andliga utvecklingen. Så småningom komma de till insigt om, att den lidandets kalk, de skjutit ifrån sig, just innehöll det dyrbara läkemedel, som var ämnadt att hela de sår, anden i en föregående tillvarelseform tillfogat sig sjelf. När denna sanning blifvit rätt lefvande för dem, ljusnar det omkring dem, och de få en himmelsk kraft att bära de pröfningar, som ännu återstå.

Vi gå nu att uppsöka andra olyckliga, som visserligen icke förkortat sitt lif, men hvilka, bundna af lägre drifter, förspilt sin dyrbara nådetid på jorden, under jagten efter snöd vinning, usla nöjen, eller ärelystnadens bländverk.

Se här en girig, som haft guldet till sin gud. Han har icke haft en tanke för annat än hopandet af jordiska egodelar, utan hänsyn till sättet, huru de förvärfvades. Stackars arme dåre, huru har han icke nu svikits i sina beräkningar! Här hafva hans finansiela kalkyler kommit till korta, här har han inga räntor att uppbära, inga fordringar att indrifva. Sköflad på allt, som för honom hade något värde, sitter han höljd i trasor vid vägkanten och tigger nådesmulor af dem, som draga förbi. Ingen vän tröstar hans sorgsna sinne, ingen barmhertig samaritan stannar, för att förbinda hans sår. Han har på jorden skjutit människornas hjertan ifrån sig, därför är han nu lemnad så ensam.

Stundom betages han af en yrsel. Han ser sitt guld och griper efter det med förtviflans raseri, men det glider honom ur händerna. Han söker fasthålla det, men det likasom dunstar bort, så snart det vidröres. Det framträder ånyo. Han upprepar sina bemödanden, men alltjemt förgäfves. Hvad detta gyckelspel plågar honom! Han vet, att det

endast är ett narrspel af hans sjuka fantasi, och dock kan han icke undgå att dåras deraf. Han kastar sig framstupa på marken, som ville han gräfva sig ned i jorden, för att undfly dessa syner, men de förfölja honom obarmhertigt. Småningom går detta anfall af vansinne öfver. Han blir lugn igen, men det är endast en hvila. Han vet, att det skall komma igen, och det kommer igen.

Det är ett känt faktum, att det band, som förenar den girige med hans guld, är starkare i samma mån det sätt, hvarpå han förvärfvat det-samma, varit orättfärdigt. För visso kan det inträffa, att en sådan stackars olycklig ännu i århundraden efter sin död är fastlänkad vid sina orättmätigt hopade skatter. Han kan ej slita sig lös, han hör och ser ingenting af det, som tilldrager sig omkring honom, han bara stirrar, oafvändt stirrar på den skenbild, som han tror vara sitt guld. En sådan ande är förslöad och kan icke fatta hela vidden af sitt elände, men uppvaknandet ur denna stelkramp är förbundet med utsägliga lidanden, marter dem ingen dödlig tunga kan skildra. Det är den nödvändiga kris, som betecknar vändpunkten i hans olyckliga lif.

Se här en annan, som nyss lemnat jorden, der han samlat en stor förmögenhet och varit afundad

af många. Han är så bunden vid detta jordens goda, för hvars hopskrapande han offrat sina dagars möda, sina nätters hvila, att han icke förstår, att han är död. Han tycker sig ännu lefva. Han går omkring i sin gamla boning och rufvar öfver sina värdepapper och penningar. Han sätter sig ned och adderar i sin stora kassabok, för att se huru mycket han samlat. Men der komma hans anhöriga i djup sorgdrägt och en stilla belåtenhet i sina hjertan, äfven de vilja vara med och addera. Denna kassabok, som ingen förut fått röra, tages nu ifrån honom. Han protesterar, men ingen fäster ringaste afseende vid hvad han säger. Man delar hans guld. Det kommer i slösares händer, hvar ifrån det snart skall försvinna i ockrarnes. Han är förtviflad, han rasar, men ingen hör honom, ingen ser honom, ingen egnar honom en kärleksfull tanke, det är som om han aldrig funnits till. Utarmad lemnar han sin gård, der det icke längre finnes rum för honom, och börjar sin sorgliga vandring genom andeverldens ödemarker, der de arma varelser irra, som i jordens mull haft sin hugnad.

Vällustingens öde är en vämjelig tafla. Bunden vid det kött, han dyrkat, kan han icke höja sig öfver jordens allra lägsta andliga nivå. Hans vilda passioner lemna honom ingen ro. Han söker allt-

jemt nya retmedel, för att tillfredsställa sina lustar. Han går omkring i mörkret, uppsökande jordens qvafvaste iden, vältrande sig i smuts och utsväfningar, men allt hvad han njuter eller tror sig njuta är endast ett sken, som ej ens för ett ögonblick mättar hans brännande trånad. Det är Tantali qval, han lider och måste lida, till dess han tömt den sista droppen af den drägg, han sjelf åt sig tillreddt.

Ej mycket bättre går det dem, som på jorden framlevat ett overksamt lif i flärd och vällefnad, dessa s. k. goddagspiltar, som delat sin tid mellan bordets nöjen, spelets retelser och en dåsig dvala. — hvilkas tankar aldrig gått ur det nötta spåret: hvad skola vi äta, hvad skola vi dricka, hvad skola vi roa oss med?

Äfven de äro materiens slafvar, bundna med starka fjetttrar vid denna jord. Det dröjer vanligen länge, innan de vakna till medvetande efter döden, de fatta ej den förändring de undergått. Men äfven sedan de kommit till insigt om, att de gjort sitt inträde i andeverlden, lefva de ett slags jordiskt skenlif med luculliska måltider och bullrande nöjen, men allt är tomt och ihåligt. De sluka nu de bittra skalen af den frukt, de redan på jorden förtärt, men tillfredsställas ej deraf. De gå omkring

här på jorden, uppsökande människor, som beherskas af samma låga drifter som de sjelfva, och lyckas stundom så införlifva sig med dem, att de njuta af deras frässeri och släcka sin törst genom deras dryckenskap, men dermed binda de sig så vid sina offer, att de draga både dem och sig sjelfva allt djupare ned i materiens dy. Dessa inbillade nöjen väcka äckel och leda, men på samma gång en oemotståndlig åtrå efter nya njutningar. De arma andarne jagas framåt utan rast eller ro från det ena bedrägliga bländverket till det andra. De gripas af sinlighetens hvirvelstorm och, lätta som de äro, sopas de bort till de öde rum, der den fasansfulla tomheten får utöfva sitt helsobringande inflytande.

Till sist möta vi här en olycklig, som på jorden innehaft en mycket hög magtställning, den han missbrukat för tillfredsställande af sina sjelfviska syften. Det egna jaget har varit hans gud, hans eget förhärligande målet för alla hans sträfvanden. Grym och hersklysten har han icke frågat efter de lidanden, han förorsakat, de tårar, han frampressat, blott han sjelf fått uppbära den hyllning, han åstundat.

Arme dåre, huru har icke genom dödens trollslag allt förändrats! Störtad från sin tron, öfver-

gifven af sina slafviske beundrare och beröfvad den purpur, som utgjorde hans stolthet, står han här nu arm och vanmächtig, ur stånd att riktigt fatta huru djupt han fallit. Han tror sig vara under inflytande af någon förskräcklig villa, han kallar på sin betjening, han ropar på sin uppvaktning, han rasar af vrede, men ingen hörsammar hans befallningar. Han stampar i marken, han fyller luften med högljudda skrån. Ändtligen komma de, men hvilka? Det är icke hans trogna slafvar, nej det är demoner, som med ironiska leenden buga sig för hans fallna majestät, för att ögonblicket derpå hänande härma hans höga later. De räcka honom krona och spira, de hänga en purpurmantel öfver hans skuldror, men strax derpå börja de en satanisk ringdans omkring honom, hvarvid de under infama smädgrin åter frånrycka honom de falska insignierna af hans värdighet. I sanning här bekräftas Jesu ord: de främste skola blifva de ytterste.

* * *

Hvad jag här visat dig, är endast några få sidor af det elände, som med rätta kallas helvete. Det är, som du ser, ett stort dårhus, der hvar och en lider af det onda, han sjelf åt sig beredt, och

der han oafslåtliga qväljes af sina egna ohyggliga fantasifoster. Hans beklagansvärda tillstånd är den nödvändiga följd af hans felsteg. Han har icke af en yttre hämnande magt störtats i detta mörker, han har af sina egna onda böjelser dragits hit ned. En mörkrets själ trifves blott i mörker. Vore det tänkbart, att han med sin mot det onda ännu rigtade vilja kunde förflyttas till en ljusare verld bland renare andar, skulle han der känna sig ännu mera olycklig. Nu har han hamnat, der han på grund af sitt inre tillstånd finner sig bäst, och han behöfver ej, huru usel han än må vara, här sakna den omvårdnad, hvaraf han är i behof. En mängd ädla och uppoffrande andar egna sig helt och hållet åt vården af dessa olyckliga. Med skäl kan man här tala om »englatålamod», ty sällan ser den kärleksfulle vårdaren sina bemödanden krönas med ens en skymt af framgång. Den arme dären kan knappast varseblifva den gode ande, som vakar öfver honom, han är i de flesta fall fullkomligt otillgänglig för hvarje slag af undervisning. Han lefver sitt eländiga skenlif bland de fantomer, hans uppjagade fantasi fostrar, ur stånd att fatta det reela lif han lefver.

Likasom den jordiske dären stundom har sina ljusa mellanstunder, då han med utsäglich smärta

fattar hela vidden af sitt elände, så har äfven den olycklige dären här i andeverlden vissa mellantider af besinning, då han lyftes upp så mycket, att han kommer till insigt om sin förtviflade belägenhet; men, ur stånd att ännu ödmjuka sig, gripes han på nytt af sina vilda feberfantasier och släpas tillbaka igen till den förnedringens ort, från hvilken han ännu ej kan frigöras.

Dessa ljusare mellantider likna stundom en domning eller dvala och utgöra i sådant fall utan tvifvel en lisa för den sargade anden, men stundom äro de också förbundna med de rysligaste marter, då det qualda samvetet ropar öfverljudt sin ständiga maning: *på knä, du stolta hjerta!*

Ja en gång kommer äfven det stoltaste hjerta på knä, men ho kan räkna de förtviflans suckar, de vredens tårar, de ångestens nödrop, som föregå underkastelsen. Det är en förfärlig strid, anden har att utkämpa med sitt eget hårda Jag. Magtlös, öfverväldigad, fjettrad i onskans bojor, skulle han för all evighet duka under i denna strid, om det ej funnes en annan magt, som vore ännu starkare, och som här kommer honom till hjälp, äfven mot hans vilja, men på ett sätt som han ej förnimmer.

Det är den gudomliga förbarmande Kärleken,

som tränger med värme och ljus ned i äfven den mörkaste afgrund. Denna magt slår sig icke fram med eld och svärd. Stilla och högtidligt skrider hon fram på sitt triumftåg genom den onda andeverldens mörka regioner. Hennes spår betecknas af förkrossade hjertan, som sucka: »Fader, jag hafver syndat emot himmelen och inför dig och är ej värdig att kallas din son. Gör med mig såsom med en af dina legodrängar.»

SKYMNINGENS VERLD.

»Genom mycken bedröfvelse måste vi ingå i Guds rike.»

Hån de mörka regioner, vi tillsammans besökt, stiga vi nu uppåt till en något ljusare verld. Här råder åtminstone en svag halfdager. Det är allt, hvad deras ögon förmå att uthärda, som här dväljas.

Vi möta här det stora flertalet af de andar, som haft sitt hem på jorden: alla dessa sträfsamma menniskor, som släpat fram ett lif i materiens tjenst, utan en allvarlig tanke på evigheten, eller som möjligen tänkt derpå, ja till och med offrat sina bästa krafter på uppdagandet af de ting, som ofvantill äro, men hvilka blandat sitt eget sjelfviska Jag i all sin gudstjenst och därför famlat i villfarelse och mörker; alla dessa ytliga varelser, som visserligen skött sitt jordiska kall med nit och flit och måhända varit redbara, aktningsvärda, ja älskvärda menniskor, men hvilka saknat det rätta rotfästet

för sin ande och därför drifvits som flarn på vågen för himmelens alla väder.

De hafva gjort sin pligt så godt de förmått, men de hafva icke mägtat lyfta sin ande till sjelf-försakelsens ljusa höjder. De kunna hafva uträttat åtskilligt godt på jorden, men den värme, som deraf alstrats, har icke varit tillräcklig att smälta sjelfviskhetens isskorpa kring deras hjertan. De hafva grubblat och forskat vid skenet af det fladdrande irrbloss, deras eget förstånd förmått att upptända, men omsorgsfullt utestängt den gudasända stråle från sanningens sol, som velat bana sig väg till hjertat. De hafva kämpat och anfäktats, lidit och försmägtat, men stött ifrån sig den läskande dryck eller helande balsam, som den gudomliga Kärleken räckt dem.

Det halfmörker, hvaruti de nu vandra, kan visserligen för några vara rätt angenämt, för sådana nemligen, hvilka ej hafva begrepp om något bättre, hvilkas åtrå efter en ljusare verld ej ännu vaknat. Dessa andars vistelse här kan därför blifva mycket långvarig. Emellertid kunna de äfven i denna verld utöfva en gagnande verksamhet, såsom tjenande andar under högre intelligensers ledning, dock är deras arbete mera slafvens än den fries. Men för visso kunna de äfven, gående sina egna vägar och

tillfredsställande sina egna sjelfviska syften, uträtta mycket ondt och bringa skada öfver andra varelser, men framför allt öfver sig sjelfva.

För de andar deremot, som kommit till insigt om, att det gifves något högre än det egna jaget, hvilkas trängtan efter ett renare ljus vaknat, för dem är detta halfdunkel ett odrägligt mörker, hvilket de till hvarje pris vilja undkomma. Ingenting är lättare, ingenting är svårare. Priset är det egna jagets förkrosselse. När anden blifvit såsom ett barn, får han flytta till en ljusare verld, då öppnas portarne till Guds rike.

Hvad jag nu i denna skymningens verld kan visa dig, är endast några spridda, flygtigt tecknade bilder.

* * *

Se här en stackars man, som nyss slutat ett sträfsamt och andefattigt lif på jorden. Han har redligen gjort sin pligt och af alla varit prisad som en dugande man, men han har också med välbehag insett sin egen förmåga. En verklig kärlek har han knappast hyst för någon annan än sig sjelf, men de ömmaste känslor, hvaraf han varit mäktig, skänkte han i yngre åren en älsklig flicka, som i afseende på hjertats adel stod högt öfver honom.

Hon dog, och detta tyckte han vara besynnerligt handladt af vår Herre. Sedan gifte han sig utan böjelse, men höll sin hustru i ära och uppfostrade sina barn i tukt och lydnad. I kampen för tillvaron har han ansträngt sina yttersta krafter, men också lyckats, utan att ligga någon till last, skaffa sig och de sina icke blott livets nödtorft, utan äfven en del af dess bekvämligheter. Derigenom har han småningom vant sig att ringakta alla andra och anse sig sjelf utan vank. Ju äldre han blifvit, desto mera har han slutit sig inom sig sjelf och undvikit människors sällskap. Han har nästan känt en vämjelse för dessa hjälplösa kräk omkring honom, hvilka alla voro så beroende af hvarandra. Af pligtkänsla har han väl stundom räckt dem en hjälpsam hand, men denna hand var kall som is. Då allt gått honom väl, har han aldrig känt behof af att lyfta sin ande i bön till Gud. Han har väl trott på en Gud och ett lif efter detta, men äfven der borde väl hans jernvilja göra sig gällande, och hans starka kraft slå sig igenom. Han har trott på sig sjelf, varit sig sjelf nog.

Nu har han gjort sitt inträde i andeverlden.

Så mörkt och kallt här är! Oförmögen att resa sig upp, ser han sig om efter hjälp, men han är ensam. Han gör en kraftansträngning, men

sjunker magtlös ned igen. Egoismens iskyla skärkar hela hans varelse. Han ropar på hjälp, men ingen hör honom. Denna ensamhet är förfärande. Han höjer ännu ett rop, men förgäfvets. Ej ens ett eko af hans egen röst når hans öra. Hvad skall detta betyda, skall han ständigt förblifva så ensam på detta kalla och öde rum?

Med en ytterlig kraftansträngning släpar han sig ifrån sitt läger, för att undersöka den plats, der han hamnat, men öfverallt finner han samma ödsliga tomhet, samma hemska tystnad, samma isande köld. Endast mörkret förefaller ej längre så ogenomträngligt, sedan ögat vant sig vid den skymning som råder, men derigenom framträder blott ödsligheten i hans belägenhet så mycket bjertare. Hvar är nu det stolta Jag, som aldrig trodde sig behöfva en medmänniskas hjälp?

Han dignar åter ned på sin bädd, skälfvande af köld. Timmarne skrida som dagar, dagarne som år. Han vet ej hvad tiden lider. Han känner visserligen hvarken hunger eller törst, men han saknar någon att beklaga sig för. Om blott en enda varelse ville komma till honom och säga: »stackars man, hvad det är synd om dig!», så skulle det kännas som en lisa för själen, men det kommer ingen. Hans belägenhet blir med hvarje stund allt

mera outhärdlig. Då brister han till sist i gråt. Han gråter så, som han icke gjort det, sedan han var barn, och han gråter sig slutligen i sömn.

När han åter slår upp ögonen, sitter vid hans sida en ljus gestalt, som håller sin varma hand på hans hjerta. Det kännes så skönt, isen börjar smälta, ögonen tåras. Men så kommer ånyo en förfärlig frosskakning och den ljusa varelsen försvinner. Återigen samma tomhet, samma tystnad, samma köld. Nu kommer på nytt dessa evigt enahanda, långsamt skridande, omätbara stunder, utan en pendels knäppande, utan en klockas slag.

Skall hon icke återkomma, denna hulda varelse? Hvem kunde hon vara? Dessa vackra drag tyckte han sig hafva sett förut. — Ah! Det var han ungdoms älskade. Han kunde ej misstaga sig, det var hon. Men huru var hon ej förändrad, nu en strålande skön gestalt. Han gripes af en oemotståndlig längtan att se henne ännu en gång. Han hviskar hennes namn. Då ser han en ljusning i fjerran. Det susar som vingslag i rymden, det är hon.

Nu sitter hon åter vid hans sida och värmer hans stackars förfrusna hjerta. Tusen frågor vilja bana sig väg öfver hans läppar, men hennes blick gör honom stum. Han skulle vilja kyssa denna varma hand, men en obeskriflig vörndnad håller ho-

nom tillbaka. Efter en stund bryter hon sjelf tystnaden.

»Jag har kommit», säger hon, »för att lära dig läsa ditt eget lifs historia.» Och ur vecken af sin mantel tager hon fram en tafla, på hvilken hans hela lif står likasom inristadt. Det är en mycket mörk tafla. Förskräckt vänder han bort sitt ansigte och vill ej se deråt, men hon stryker så vänligt öfver hans panna och säger: »förr än du läst detta, kan du ej blifva frisk».

Han stretar emot, han vill försöka halka förbi de mörkaste ställena, men då börjar hon om från början igen. Hon är obeveklig, men tillika så mild och kärleksfull. Han kan ej motstå dessa blickar, han måste lyda henne.

Så nödgas han nu drag för drag likasom genomlefva sitt lif på nytt under hennes ögon. Blygselns rodnad färgar hans kind, men det bätar icke. Ju mera han vändas, desto kärleksfullare ser hon på honom, och så fortsätta de detta pinsamma studium. Det sticker som knifstyng, det drabbar som krossande hammarslag, men det värmer också. Ångrens milda vårregn faller på det stelfrusna hjertat, det smälter isen och bortsköljer slammet.

När de slutat läsningen, är det också slut med hans stolta Jag. Förkrossad sjunker han ned på

knä och snyftar: »Herre, förbarma dig öfver mig, jag är en fattig, syndig människa!» Hon knäböjer vid hans sida och understödjer hans bön. Nu falla ångrens tårar i strida skurar, nu mjuknar hjertat till vax, och medan de ännu bedja, sänker sig en ljusflod ned öfver dem och bär dem på etervågor upp till en ljusare och varmare värld.

* * *

Bilden växlar.

En ångpanna har sprungit i en stor fabrik på jorden. Menniskor rusa till från alla sidor, för att se hvad som händt. Maskinisten och eldaren ligga döda, andra hafva undsluppit med lättare kontusioner. Arbetarne stå mållösa af fasa vid sina döda kamraters stympade lik. Under tystnad hjelpas de åt att lägga de afslitna kroppsdelarne till rätta. Någon hemtar en bår. Man flyttar först det ena liket, sedan det andra ut i ett närliggande magasin. De värsta blodfläckarne aftvättas, och en handduk breddes öfver hvarderas illa tilltygade ansigte.

»Det var ändå en lätt död de fingo», säger någon. Det var den enda tröstegrund, man kunde upptäcka, och därför gick den från mun till mun. »Ja, nog var det ändå en bra lätt död.»

Ett bud sändes till deras anhöriga, men vi afstå från att bevittna den scen af veklagan och jemmer, som nu följde. I stället vilja vi kasta en flygtig blick på deras nu så hastigt afbrutna lefnadsbanor.

Maskinisten hade varit en skicklig och pålitlig arbetare, väl förfaren i allt, som hörde till hans yrke. Han hade sett sig mycket om i världen och äfven inhemtat mera boklig kunskap, än som vanligen faller på en arbetares lott. Han var också bättre aflönad än de fleste i hans ställning, men han var aldrig nöjd. Ett bittert agg till alla bättre lottade gnagde hans hjerta. Hans oroliga och missnöjda ande rufvade ständigt öfver samhällsskakande hämndplaner. Mot de rike och magtegende höjde han i tysthet sin knutna hand, och då flammade hans mörka ögon af en olycksbådande glans. »Om en Gud verkligen fans, så var han en partisk Gud, som gynnade så många odugliga lättingar, men höll arbetsamma och hederliga menniskor i ett grymt slafveri; men säkert hade han för länge sedan glömt bort denna verld, som nu fick sköta sig på egen hand, bäst den kunde. — På egen hand, ja! De ringe och förtryckte finge väl på egen hand försöka att skaffa sig den rätt, försynen och samhället vägrade dem, skulle de än rycka den ned från magtens högsta tinnar.» Han var dock för klok att

sjelf gå i spetsen för de socialistiska rörelser, som jäste bland massorna.

I sitt hem var denne man en god make, en kärleksfull fader, der togo hans ömmare känslor ut sin rätt, men utanför hemmet anfäktades han oaf-låtligt af denna bitterhet mot allt öfverordnad, som utgjorde grundstämningen i hans karaktär.

Eldaren var äfven han en idog man, som i sin ännu lägre och torftigare ställning arbetade och släpade allt hvad hans krafter mägtade. Brödbekymren för en stor familj utgjorde den obevekliga sporren till alltjemt stegrade ansträngningar. När han slutat sitt dagsverke i fabriken, stod han ofta till sent på natten och högg ved åt husvärden, eller hjälpte till med lossning af kolpråmar i hamnen. Under detta arbetsok har hans ande blifvit nedtryckt i stoftet. Han har varit slö för alla andra fordringar än det dagliga brödets, han har ej förmått lyfta sin blick mot höjden, icke egnat en tanke åt ett lif efter detta. Men han har varit tålig och nöjd, undergifven och stilla, tacksam för hvarje visad vänlighet och redobogen att efter sin förmåga hjälpa dem, som voro ännu sämre lottade än han.

Nu ligga de der båda sida vid sida, för att aldrig mera resa sig under det ok, de tillsammans burit.

Låtom oss nu se till huru deras andar befinna sig. Denna död, som de kortsynta människorna antogo vara så lätt, emedan den såg ut att vara ögonblicklig, ter sig, härifrån sedd, på annat sätt.

De starka band, hvarmed anden är bunden i materien, slitas ej så lätt, som det vill synas. Långt efter sedan det för jordiska ögon skönjbara dödsarbetet är slutadt, pågår här ett förlossningsarbete, förenadt med svåra plågor. Den förändligade lekamen, som under jordelivvet bildar så att säga bindemedlet mellan den materiela kroppen och den immateriela anden, och hvilken i döden lossas från kroppen, för att i det fria tillståndet utgöra andens omklädnad, skall nu liksom slitas fram ur denna stympade kropp. När döden är slutet af en lång och tärande sjukdom, eller härrör af ålderdomssvaghet, försiggår denna förlossning utan den ringaste smärta. Jordebanden äro då så svaga, att de med den största lätthet lossas, hvarefter anden med sin luftiga lekamen likasom flyter ut ur det skal, i hvilket han varit inkapslad. Nu deremot är denna andliga lekamen, denna astralkropp, perispit, eller hvad man vill kalla den för, till hvarje sin lem med starka fjättrar bunden vid den döda kroppen och måste med våld tum för tum slita sig lös derifrån. Detta går långsamt och vållar mycken

smärta, som nu icke längre uppfattas genom den kroppsliga hjernan, men därför icke är mindre förnimbar genom astralkroppens motsvarande organ. Äro lemmanne stympade, behöfver därför icke astralkroppen blifva det, ty denna är till sin byggnad ytterst elastisk och återtager snart, om också icke utan plågor, sin ursprungliga form. Det enda, som i någon mån mildrar smärtan, är, att anden sjelf till en viss grad är bedöfvad af det slag, som vålat döden.

Vänliga andar bispringa de olycklige ungefär på samma sätt, som då kirurgen amputerar en af kallbrand angripen kroppsdela och derefter förbinder såret. Det är ett svårt arbete, som fordrar mycken skicklighet, men vissa andar äro deruti väl förfarna och egna sig nästan uteslutande åt denna kärlekstjenst.

Nu är operationen öfverstånden, men nu äro också de stackars olyckliges krafter så uttömda och deras sinnen af det våldsamma dråpslaget så förvirrade, att det dröjer länge, innan de vakna till fullt medvetande. Emellertid vårdas de på det ömmaste af barmhertighetssystrar, som gjort till sin uppgift att egna de från jordelivet förlossade de första nödvändiga omsorgerna.

Slumren stilla I trötte vandringsmän! Huru

ären I icke värde allt vårt medlidande! Icke skall Herren visa bort eder, därför att I ej förr hafven lärt känna Honom, icke skall Han stänga sitt faders-hjerta, därför att I ej hafven dött med Hans namn på edra läppar.

Men du, som knotande burit lifvets börda, som otåligt ristat de bojor, du genom föregående felsteg sjelf åt dig sammansmidt, du har derigenom sjelf uppryckt sådden af ditt trägna arbete på jorden och skall här fåfängt söka någon skörd. Bitterhetens brännande nässlor hafva fyllt din åker, se der den enda skörd du får. Här skall du djupt komma att ångra hvarje illvilligt ord du fält, hvarje anklagande verop, som kommit öfver dina läppar. Här skall du lära dig inse, att den börda du burit, de vedermödor, öfver hvilka du knotade, voro just de läkemedel, din sargade ande behöfde, för att blifva helbregda. Det skall blifva dig klart, att, utan dessa vedermödor segerrikt genomkämpade, måste din ande stanna i sin utveckling, ja sjunka tillbaka i råhet och barbari. Ja, det skall komma den stund, då du skall önska att få göra om just dessa samma prof, som du nu så illa bestått. Vål dig, om du då befinnes trogen, om du då af hjertat lärt dig sucka: »Herre ske din vilje!»

Och du, som tåligt burit din börda och red-

ligen fyllt den post, dig Herren anvisat, hvila dig nu efter dina mödor, öfver dig skall icke fällas någon hård dom. Här skall du finna den vederqwickelse, du så väl behöfver. Här skall du få den undervisning en karg nödvändighet vägrade dig på jorden. Här skall du få lära dig känna den himmelske Fader, du under ditt sträfsamma jordelif ej fick syn på. Och när du i barnslig förtröstan ödmjukt nalkas Honom, skall Han öppna sina förbarmande fadersarmar, der skall du finna tröst för alla dina bekymmer.

* * *

Se här en annan bild.

Vi möta en af verldens s. k. vise, en lärd, som med outtröttlig ifver forskat i det menskliga vetandets skattkammare. Med stor spetsfundighet har han förstått att sammanställa de äldsta urkundernas halft utplånade hieroglyfer med de nyaste forskningarnas ännu knappt konstaterade resultat och på denna skefva underbyggnad har han rest ett tempel af bålstora dimensioner åt vishetens gudinna. Hvilken invecklad konstruktion af sträfpelare, spetsbågar och hvalfkupor! Det är hans egen spekulativa ande, som gjort upp ritningen. Hans aldrig

trytande slutledningskonst har här fogat sten på sten, hans rika fantasi har utmejslat de fina detaljerna. Och när så den stora byggnaden var färdig, sågs han sjelf med välbehag vandra i dess svala pelargångar, följd af en skara beundrare, som utropade: »huru stort, huru sinnrikt, huru fint utarbetadt!»

Någon vågade visserligen anmärka, att han frös under dessa höga hvalf, som skymde himmels blåa kupol, men han nedtystades af de öfriga, som menade, att detta hörde till saken, det gjorde man ju i de flesta tempelbyggnader. Derutanför kunde väl okynnet kasta sten och fåkunnigheten göra sina naiva anmärkningar, men stenkastningen skadade ej de fasta murarne och anmärkningarna kommo aldrig till mästartens öron. Han var nöjd med sig sjelf och med sitt verk och tänkte med stolthet: detta skall bestå lika länge som jordens grundvalar.

Midt i sin triumf blef han ryckt ur tiden och nu står han här handfallen och förlägen. Han, som visat så många vägen till vishetens tempel, hittar nu icke sjelf dit. Han tager fatt i den Ariadnetråd, han sjelf spunnit, men den brister vid minsta vidrörande. Bedröfvad går han omkring i halfdunklet och frågar alla han möter, om de kunna visa honom

vägen till vishetens tempel, men ingen hittar dit. Han går vidare. En kall dimma lägrar sig omkring honom, men han trefvar sig fram, han måste fram. Det ser dock tröstlöst ut, ty dimman blir allt tjockare, ju längre han framtränger. Kanske har han gått vilse, han vänder om, men här har dimman tätat ännu mera, den omsluter honom som ett tjockt regndrypande moln.

Så fatalt! Han, som tändt sitt ljus för så många menniskor, skulle han blifva lemnad så här allena i mörker och töcken?! Han sätter sig ned för att tåligt bida, tills dimman skingrats, men den står alltjemt lika tjock och kall omkring honom. Huru har han väl kunnat gå så vilse? — Tålamod, när solen väl gått upp, skall han nog veta att finna den rätta vägen; men solen går icke upp. Timme efter timme, dag efter dag — ja huru skall han nu kunna mäta tiden? — väntar han förgäfvets att finna en utväg ur denna förfärliga dimma, som sveper sin kalla andedrägt omkring hans skälfvande lemmar.

Han gör ett lyckligt fynd. I botten af sin ficka hittar han sin lilla lykta, som så ofta lyst honom hem i nattens mörker. Han slår eld, men får ej vecken att brinna. Bedröfvad framstammar han en bön om ljus. Han vet ej rätt till hvem

han beder, men han sträcker sina händer mot höjden och hviskar med qvidande stämma: »sänd mig ljus!»

Då ser han på afstånd ett par klara barnaögon tindra genom dimman och snart står framför honom en liten ljus barnagestalt vänligt spörjande: »hvad fattas dig, min vän?»

»Jag har gått vilse och hittar ej hem. Inte heller kan jag få eld på min lampa. Kan du hjälpa mig?»

»Min vän, huru kan du begära, att din lampa skall kunna brinna i denna fuktiga luft, då du icke fyllt henne med *kärlekens* olja? — Men lika godt, hvart vill du att jag skall föra dig?»

»Jag har uppfört ett vishetens tempel, der är mig godt att vara. Kan du föra mig dit?»

»Välan, följ mig.»

Och vid den ljusstrimma, som faller i barnets spår, finner den vise nu vägen till sitt tempel.

Men hvilken förändring har ej den stolta byggnaden undergått, nu knappast mera än en stor ruin. Hade han väl varit borta ett helt sekel? Förfärliga syn! Här har grunden skjutits ut, murarne remnat och hvalfven instörtat. Här har en sättnings egt rum, som krossat den härliga portalen, en grushop stänger ingången. Skrattande skator flyga ut och in genom de fina rosettfönstren. I en

af de pelare, som stöda tornet, gapar en olycksbådande sättspricka. En enda stormnatt och hela hans stolta skapelse skall ligga i grus. Han ser huru människorna — idel obekanta ansigten — gå långa omvägar, för att icke komma den fallfärdiga byggnaden för nära.

Bedröfvad sätter han sig ned, för att söka upptäcka, hvilka fel han kan hafva begått. Han gör om sina kalkyler, men de gifva samma resultat. Hans förstånd står stilla.

Då står åter det lilla barnet framför honom och säger vänligt förebrående:

»Huru kunde du våga att uppföra ett så stort tempel på en så dålig grund?»

»Hvad fattas grunden?»

»Det fattas *tro*.»

Detta lilla ord uttalade barnet med en förunderlig klang, som trängde djupt in i den vises hjerta. Han böjde sig ned och dolde ansigtet i sina händer, men förrådde sin upprörda sinnesstämning genom qväfda snyftningar.

»Var ej bedröfvad», hördes åter barnets ljufva stämma, »haf din lust i Herranom, Han skall gifva dig, hvad ditt hjerta önskar.»

Den vise såg upp och mötte dessa trofasta barnaögon, som lyste af den gladaste förtröstan,

och han kände *hoppet* tändas i sin själ. Ännu en gång sträckte han sina händer mot höjden och bad: »Herre, sänd mig ditt ljus och din sanning!»

Då delar sig skyn, en ljusstråle bryter fram, den vidgar sig småningom till ett väldigt ljushaf, som nästan bländar hans syn. Men när ögat hunnit vänja sig vid ljuset, ser han deruppe ett tempel af väldiga proportioner, men så enkelt och så skönt. Det är ur dess fönster, det bländande ljuset utstrålar. Underbara harmonier tona under tempelhvalfven. Han hör en mångstämmig Hosianna-hymn. En solostämma af himmelsk fägring faller in: »utan att I varden såsom barn, kunnen I ej ingå i Guds rike». Kören svarar med ett jublande slutackord: »Hosianna i höjden!»

* * *

Ater vexlar bilden.

Vi se en qvinna, som på jorden tillhörde de högre samhällslagren. Hon var rik och förnäm och ansågs af alla vara mycket from. Hon iakttog strängt allt hvad en religiös konvenans fordrade, men under denna gudaktighets yta fans endast ett stort Jag. Helgelsens törniga stig hade hon ej haft mod att beträda. Hon gjorde mycket godt, men

det skedde gerna offentligt. Hon var själen i alla välgörenhetsbasarer, hon var direktris i många milda stiftelser, men den tysta välgörenhetens välsignelse hade hon aldrig rönt. Hon talade gerna om själf-uppoffringens heliga pligt, när det gälde andra, men förstod icke, eller ville icke förstå, att äfven hon borde offra något af sig själf. Hvarje inre maning i denna rigtning afvisades tyst men bestämdt.

För henne var Jesus allt i den meningen, att han hade gjort allt i hennes ställe och skulle i ett kommande lif göra allt till förmån för henne. Hon hade ju i tro anammat hans nådelöften och dem kunde han icke svika. Men hon förde också en noggrann kontrabok med sin frälsare. I debet antecknade hon hvarje öre hon gaf de fattiga, hvarje stund hon egnade åt betraktelse och bön, hvarje uppmaning hon rigtade till sina medmenniskor att tåligt bära lidandet såsom Jesus gjort. I kredit stod endast: jag får tusenfaldt igen.

Nu är hon död.

Den af blommor och kransar aldeles öfverhöljda kistan bäres under orgelns toner ut ur kyrkan. Processionen ordnar sig på nytt och skrider långsamt fram på stora gången. Till sorgetåget sluter sig en talrik snyftande menighet. Doften af granris gör ett så högtidligt intryck. Det kännes

så skönt, att någon gång få gråta ut. En gammal gumma ned vid dörren säger halfhögt till sin granne: »Ja, hon är då salig, om någon kan blifva det. Gud signe hennes själ!»

Nyss uppvaknad ur dödens slummer, åser hon sjelf den ståtliga likbegängelsen. Det gör henne så godt, att se sig så allmänt sörjd och saknad. Alla dessa blommor, som väna händer lagt på hennes kista, sprida en så behaglig vällukt omkring henne. Då en utsökt kör från orgelläktaren uppstämmer ett requiem, gråter hon af sällhet. Hon tycker sig redan känna en försmak af den salighet, som nu för henne skall öppna sina portar.

Ceremonien är slut. Tonerna hafva förklingat. Ljusen äro släckta. Dödgräfvarens spade har nedmyllat rosor och liljor. Menigheten har skingrats, en hvar till sitt jordiska värf. Endast hennes närmaste stå ännu qvar och se på, huru grafven igenkottas. Men snart rulla äfven deras vagnar bort — bort — bort.

Allt försvinner. Det blir så underligt tyst och tomt omkring henne. Hon känner en rysning genom sina lemmar. Huru förändradt är icke allt, och hvad är det för drägt hon bär? Hon, som alltid klädde sig med den utsöktaste smak, står nu höljd i en gammal trasig kåpa, som knappast sky-

ler hennes skälfvande lemmar, men i skymningen ser hon ej så noga, huru illa hon är klädd.

Hon sätter sig ned för att vänta på den frälsare, som hon egnat hela sitt lif, men han dröjer. Hon får en obestämd känsla af att hon bör gå för att möta honom, men i hvilken riktning? Hon tycker sig se en svag ljusning vid himlaranden. Instinktmässigt går hon åt detta håll, men han kommer icke. Hon går och går på obekanta stigar i en ödslig och dyster nejd, utan att möta någon. Mörkret faller på. Hvar skall hon finna ett herberge för natten, — och hvar är frälsaren, som dröjer så? Skulle han inte veta af, att hon är död? Jo, förvisso vet han det, men kanske fördrar han, att hon skall gå honom längre till mötes. Mod alltså! — och hon fortsätter sin vandring.

Men nejden blir allt ödsligare och vildare, aftonens skuggor falla allt djupare. Vinden far klagande genom trädens kronor. Hennes fot såras af vägens stenar, kallsvetten fuktar hennes panna, hon försmäktar af trötthet och törst. Om hon ändå hade en tår vatten, men icke en mensklig boning står att finna, och ingen kommer till hennes hjälp. Nu förmår hon icke gå ett steg längre. Hennes krafter äro uttömda. Öfverväldigad af trötthet och ångest dignar hon ned på det daggiga gräset.

Huru länge hon ligger så, vet hon icke, men tycker det vara en evighet. Tidens ur står stilla i kvalfulla stunder. Förtviflad suckar hon omsider: »Herre, förbarma dig öfver mig!» Hon vrider sina händer och ropar: »Herre, hjälp mig, jag förgås!»

Då ser hon på afstånd en bländhvit, ljus gestalt. En gloria omstrålar hans hufvud. Är det väl mästaren sjelf? I det ljus, som utgår ifrån honom, ser hon först riktigt, huru arm och utblottad hon är. Hon sveper sin sjelffrättfärdighets trasiga kåpa närmare omkring sig och kryper ihop, så mycket hon kan, men ändå vill den icke riktigt räcka till. Han närmar sig långsamt med ett uttryck af oändligt förbarmande i sitt ansigte, men det ser hon icke, så upptagen som hon är att ordna sin drägt. Han böjer sig ned och lägger sin hand välsignande på hennes hufvud. Då känner hon, att det är han. Den går som en elektrisk stöt igenom henne den vissheten, att hon står ansigte mot ansigte med sin frälsare. Hon känner det, som om hon i ett ögonblick krympte ihop och blef till mindre än intet vid denna beröring af hans hand. Hela hennes varelse skakas af en förunderlig dallring, hjertat likasom smulas sönder. Hon vågar det ej, och likväl kan hon icke undgå att se upp. En enda

sekund möter hennes öga denna himmelska blick, som strålar af gränslös kärlek. Hon smälter i tårar och sjunker vanmäktig ned på marken. Han skri- der sakta derifrån och försvinner.

När hon åter slår upp ögonen, är som genom ett trollslag allt förändradt. Morgonens rosiga skim- mer purprar himmlaranden, balsamiska blomsterångor fylla luften, ljunna vindar leka i trädens kronor och en kör af bevingade sångare helsa solens upp- gång. Denna nejd, som under nattens mörker före- föll så vild och otillgänglig, är nu ett fridfullt land- skap, som ler i sommarens första fägring.

Och hon, som känt beröringen af mästarens hand, ligger der på det mjuka gräset, visserligen djupt förkrossad, men med nådens obeskrifligt vär- mande och lifgifvande källsprång i hjertat.

* * *

Ännu en gång vexlar bilden.

Vi möta nu en man, som under sitt jordelif varit en stor talare. Han har i ovanligt mått egt ordets gåfva. Ingen kunde så som han hänföra sitt auditorium. Hans smidiga röstorgan kunde böja sig till smältande välljud, men också, när det be- höfdes, slå till med kraften af en Aukathors ham-

mare, och då kunde det också blixtra till ur de djupt liggande ögonen så, att den, som uppfångade en sådan blick, sedan aldrig glömde den. De åtbörder, hvarmed han beledsagade sitt föredrag, voro plastiskt sköna, alltid väl afvägda, lifliga, men aldrig öfverdrifna.

Men dessa yttre medel, hvarigenom han så att säga färglade sitt tal, voro af ringa värde i jämförelse med den logiska skärpa, som utmärkte hans bevisföring, och den formens fulländning, som smyckade hans framställningskonst. Premissernas halt vägdes ej så noga af flertalet bland hans åhörare: de sutto som berusade. Men när de efter föredragets slut ur den qvafva salen kommo ut i friska luften, bleknade lätt de lifliga intrycken. Innehållet, som man nyss fann så gediget, så tänkvärdt och sant, föreföll nu mången dunkelt, tomt och ihåligt, men så lade man i den ena vågskålen hans stora auktoritet och i den andra sin egen inskränkthet och så gick man ånyo och hörde den berömda talaren.

Hans föredrag, som rörde sig om religiösa och filosofiska frågor, utmärkte sig genom den skeptiska rationalism, hvilken aldrig vill medgifva något, som icke med de fem sinnena kan uppfattas. Hans

slagord voro: »nittonde århundradets vetenskap» — »förnuftets majestät» — »tankens friborna adelskap» m. m. d. Hvad som stred mot detta omutliga triumvirat, måste förkastas. Och så sönderplockade han bit för bit de religiösa sanningar, som tröstat så mången fattig syndare i tviflets natt, och bortkastade dem, den ena efter den andra. »De äro», sade han, »ej mera värda än det grus, som ligger på allfarväg.» Ingenting höll profvet inför den stränge granskarens skarpa blick. Han var en verklig bilderstormare, som i sin hejdlösa ifver bröt ned allt, hvad menniskor i forna tider hållit högt och heligt, men han gjorde det af fullaste öfvertygelse. Han kände sig kallad att lösa menskligheten ur de fjättrar, hon så länge burit. Nu skulle tanken få nya vingar, nu skulle oöferskådliga vidder öppna sig, nu skulle förnuftets guldålder begynna. Den varma öfvertygelse, hvarmed han talade, elektriserade hans åhörare. Vid hvarje föredrags slut bröt ut en storm af applåder och bifallsrop. Man tyckte sig känna att någonting tungt blifvit aflyftadt, att någonting mörkt och kvalfullt, som länge legat och oroat sinnet, nu var bortsopt, likasom när nattens mörker skingras af ett elektriskt ljus. Hvarför skulle man väl också ängslas längre, då den der gamla föreställningen

om ett lif efter detta nu var förpassad till amsagornas område.

Dödens hemlighet var visserligen icke ännu fullt utredd, men innebar i alla händelser ingenting pinsamt. Det var allenast en förintelse eller rättare sagdt ett atomernas uppgående i andra lifsformer, en nödvändig omsättning inom den organiska världen, utan hvilken denna snart skulle undergå förskämning. Hvar och en vore därför i sin tur skyldig att bidra till denna omsättning — se der allt.

Lifvet var dock därför icke utan mål. Hvar och en borde ju, så länge lifvet räckte, sträfva att ernå det högsta möjliga mått af lycka; men icke den sjelfviska lycka, som endast afser egen vinning på andras bekostnad, utan den som först kommer det allmänna, våra medmenniskor, till godo och derefter genom dem oss sjelfva. Derfor skulle målet för allas våra sträfvanden vara att bringa det sanna och det goda till utveckling, ty derutaf berodde allas och en hvars välfärd. — Ack, när han talade om, huru vi böra göra det goda för dess egen skull och bekänna oss till sanningen utan fruktan för andras dom, då var hans värtalighet glänsande, då tårades mångt öga, då ville man riktigt taga honom i famn.

I sitt yttre uppträdande var han enkel, okonstlad och älskvärd. Han var en god familjefader, en trofast vän, en redbar medborgare. Hans hjerta ömmade för hvarje olycklig, och hans välgörenhet var allmänt känd, ehuru han alltid gaf i tysthet.

Nu har det kommit hans tur att skatta åt förgängelsen. Han ligger på sitt dödsläger och tänker på, hvad han uträttat för mensklighetens framåtskridande. Att hans lifsgerning nu måste afslutas finner han icke hårdt. Han har dock hunnit fullända ett verk, som måste blifva beståndande. Endast det synes honom något bittert, att han icke skall få vara vittne till den vidare framgång, hans idéer skola röna. Han kan ej frigöra sig från den tanken, att det dock skulle vara en glädje att från någon aflägsen vrå i en annan tillvarelseform, om en sådan vore tänkbar, få åse, huru den ädla gren, han inympat på mensklighetens råa stam, skulle komma att blomma och bära frukt, men han afvisar genast denna tanke såsom sig ovärdig och bereder sig med stoiskt lugn att möta förintelsen.

Ännu en annan tanke pinar honom i det sista. Dessa hans kära anhöriga, som stå nedtyngda af sorg omkring hans dödsläger, skall han ju aldrig mera få skåda. Ett ögonblick, ett enda, känner han hela sin sköna filosofi skakas i sina

grundvalar, men han bemannar sig mot sina känslor och dör som han lefvat en sann filosof.

Den sista lifsgnistan är utsläckt och anden svälfvar frigjord öfver det läger, der den liflösa kroppshyddan ligger utsträckt. Förunderligt! han ser, han hör, han känner likasom förr och tydligare än förr och likväl är han död. Hvad skall detta betyda? Kan han hafva misstagit sig? Eger han verkligen en odödlig själ, som trotsar förgängelsen? Det går vid denna tanke en underlig dallring igenom honom, han vet ej rätt om af fröjd eller smärta. Men kanske har döden ännu ej fullgjort hela sitt värf? Kroppen är nu död, kanske kommer sedan förintelsens slag att drabba den bättre delen af hans jag, som han ännu känner vara vid lif? En förfärens rysning genomilar honom. Hela hans varelse betages af en iskylla, som är outhärdligt pinsam. Skall döden komma i detta nu och bortsopa från de lefvandes antal denna intelligens, som på jorden med rätta prisades så högt? Skall i detta ögonblick ett dråpslag drabba honom, som för alltid skall bringa till tystnad de tankar, som rört sig under denna hufvudskål? Och sedan — hvad kommer sedan? Intet — intet — intet.

Gräsliga tanke! Förfärliga ögonblick af de rysligaste marter! Sekunderna blifva till år under

denna pinsamma ovissheet om, hvad som komma skall. En feberyrsel griper honom. Hemska skräcksyner skymta förbi hans uppjagade fantasi. Han ser mörka afgrunder, som öppna sina svalg, för att uppsluka honom; — bottenlösa träsk, i hvilka han sjunker och sjunker och slutligen spårlöst försvinner; — väldiga hafsvågor, mot hvilka han med förtviflans ansträngningar brottas, för att dock till slut neddragas i djupet; — jättelika snölaviner, som under bedöfvande brak krossa och begrafva honom. Och dock lefver han upp igen, för att på nytt krossas, uppslukas, förintas.

I sin nöd upphäfver han likasom den skeppsbrutne ett genomträngande skri om hjälp. Då känner han en svalkande hand på sin heta panna. Feberfantasierna försvinna, han andas lättare, han känner att han lefver och att denna pinande föreställning om en omedelbart förestående förintelse endast var en ohygglig dröm. Han slår upp sina ögon, men nu ser han ingenting. Han är blind. De skräckscener han skådat hafva släckt hans ögons ljus. Han famlar omkring sig och får fatt i den vänliga hand, som stillat hans feber. Det är hans skyddsande, som står bredvid honom.

»Är du min vän», säger den blinde, »så säg mig, hvaraf kommer detta mörker?»

»Du, som släckt ljuset för så många tusenden», svarar hans skyddsande, »kan det förvåna dig, att du sjelf hamnat i mörker?»

Dessa ord, som uttalades med det varmaste deltagande, gjorde på den blinde ett djupt intryck. Skulle han hafva släckt ljuset, han, som just trodde sig hafva tändt så många nya ljus på jorden?

»Du är nu blind, men var vid godt mod, du skall icke komma att sakna den ömmaste omvårdnad. Den hjälp, du under ditt jordelif egnade dina nödställda likar, skall här i mångdubbelt högre grad komma dig sjelf till del. Det var en sådd, som nu bär hundrafaldig frukt.»

»Men gifves det ingen bot för min blindhet?»

»Jo, när du fått krafter dertill, får du genomgå en kur, som, om du består de prof den kräfver, skall återskänka dig dina ögons ljus.»

»Och hvaruti består denna kur och dessa prof?»

»Det kan jag endast bildligt förklara. Föreställ dig att, så blind du nu är, du måste leta dig fram en viss vägsträcka för att komma till den läkare, som ensam förmår öppna dina ögon. Tänk dig att på denna väg ligga strödda här och der bland gruset de dyrbaraste äkta perlor. Hvarenda en af dessa perlor måste du ehuru blind uppsöka och hopsamla. Du måste lära dig att med känslan

skilja dem från gruskorn och stenar. Krypande på händer och fötter måste du trefva dig fram, undersökande hvarje föremål i din väg. Mången gång skall du känna dig villrådig, om du funnit en äkta perla eller endast ett kiselkorn. Du skall väga föremålet i din hand. Kan ej formen gifva utslaget, måste vigten göra det. Har du funnit en perla, skall du förvara henne vid ditt hjerta och oförtöfvadt fortsätta ditt sökande efter andra. Det kommer att gå långsamt, mycket långsamt, ty icke en enda af de perlor, som ligga på vägen, får saknas i din samling, när du kommer fram till den store läkaren. Denna perleskatt är det pris, han begär, för att göra dig helbredga.

Och när du så har nått målet och kommer fram till honom, den outhärligt kärleksfulle mästaren, och räcker honom dina perlor, så lägger han sin hand välsignande öfver dina ögon. Då skingras nattens mörker och du får åter skåda dagens ljus.

Du skall då häpna öfver, hvilken härlig skatt du samlat, men den får du icke behålla. Läkaren tager dina perlor, men icke heller han behåller dem. Han gifver dem till de fattiga och du sjelf får å hans vägnar utdela dem. Du får göra en resa tillbaka till jorden och der uppsöka alla dem, som applåderat din vishet. Åt hvar och en skall du

räcka en af de äkta perlor du samlat och då skall du få höra de sällsamma orden: denna perla är densamma, som jag fordom egt, men som du tog ifrån mig och kastade på allfarväg, haf tack att du bragt den tillbaka!

Sådan är den kur, du har att genomgå. Jag vill följa dig på din mödosamma vandring. Må ditt mod ej svigta, dina krafter ej svika! Gud vare med dig!»

Den blinde, som med synbar rörelse åhört sin skyddsandes skildring, satt en stund försänkt i djupa tankar. En suck af outsäglich ångest banade sig väg ur hans bröst. Han hviskade med bäf-vande stämma:

»Och när får denna pröfning begynna?»

»När helst du sjelf så önskar.»

»Låt mig då få börja *nu*.»

Den blinde lade en särskild tonvigt vid det sista ordet. Det klang som stål. Det låg en omätlig viljekraft deruti och ekot af detta lilla ord rullade genom rymden som en väldig åska. Det väckte ett återljud deruppe i en ljusare verd. En englakör svarade:

»Ära vare Gud i höjden, frid på jorden, menniskorna en god vilja!»

LJUSETS VERLD.

»De, som med tårar så, skola med
fröjd uppskåra.»

Jag vill nu föra dig upp i en ljusare och renare verld, der nådens sol strålar klarare och kärlekens värme genomströmmar allt lefvande. Följ mig!

Här möta vi de andar, hvilkas jordelif varit prägladt af en barnslig tro och förtröstan på Gud, en stilla undergifvenhet under Hans vilja, ett pligt-troget fullgörande af ålagda värf och ett aningsfullt hopp om ljus efter mörkret, frid efter striden. Dessa drag äro för dem alla gemensamma, men för öfrigt äro de hvarandra mycket olika i afseende på andlig utveckling, ja äfven med hänsyn till de föreställningar de ega om den Gud, på hvilken de förtrösta.

Vi finna här idel ljusa andar, hvilka dock under sin vandring på jorden skulle hafva utgjort en mycket brokig samling: den lärde vetenskaps-

mannen vid sidan af den okunnige dagsverkaren, den mäktige fursten och hans ringaste tjenare, den uppburne konstnären och den obemärkte handverkaren. Här är rum för dem alla, här hafva bortfallit de skrankor, som menskligt högmod och menskliga fördomar rest mellan olika samhällslager. Här äro de alla tjenare i Guds rike. Vål finnes äfven här en gradskilnad, men den är byggd på andra grunder. Det är hjertats adel, samt äfven, ehuru i andra rummet, andens intellektuella odling, som här bestämmer ståndpunkten, och den högre är alltid den lägres hjälpsamme broder.

Den religiösa kult, till hvilken menniskan under sitt jordelif bekänt sig, utgör icke i och för sig något vare sig vilkor eller hinder för hennes inträde i denna sköna verld. De kristna sekternas hela mångskiftande skara är här representerad; katoliker och lutheraner, qväkare och reformerta, methodister och baptister, här mötas de alla och få tillfälle att i ett högre ljus skärskåda sina svaga, bristfälliga föreställningar. Ja äfven sådana, som aldrig lärt känna Kristus, hafva här fått belöningen för sin trohet på den post, der Herren stält dem: judar, muhamedaner, buddhaister förekomma här lika väl, om också ej så talrikt, som den kristna kyrkans bekännare.

Deraf må du dock ingalunda draga den förhastade slutsats, att det vore likgiltigt, under hvilken form du dyrkar det högsta väsendet. Tvärtom, deruppå ligger en mycket stor vikt. Den föreställning, vi ega om Gud och gudomliga ting, är i väsentlig grad bestämmande för hela vår andliga ståndpunkt. Likasom alla våra idéer är äfven denna vår föreställning underkastad utvecklingens lag. Från den mörka aning, att Gud skulle vara ett hämndgirigt, skräckinjagande väsende, som kräfde blodiga offer, till den lefvande tro, att han är en kärleksfull, förbarmande fader, som endast fordrar våra hjertans hängifvenhet, är ett stort steg, och mellan dessa ytterligheter finnes en mångfald af skiftande föreställningar. Ja, ofvanom den tro, vi anse vara den högsta, gifves det säkerligen en oändlig serie af allt högre, allt klarare religiösa föreställningar, hvilka vi alla, i mån som vi varda ödmjuka, få nåd att tillegna oss. I samma mån lyftes också vår ande närmare Gud.

Den högsta föreställning, vi på vår närvarande ståndpunkt ega om Gud, är den, som Kristus skänkt oss, han som, sänd af Fadren, i viljans helighet är ett med Honom. Kristus har så som ingen före eller efter honom i jordens mörka dal tändt en fackla af himmelsk glans att lysa och leda de mot

hemmet sig trefvande människobarnen och derigenom för alla tider beredt en väg till frigörelse, till frälsning från syndens herravälde. Han har ingjuttit ett nytt andligt lif i världen. Detta är en del af den omätligt stora betydelsen af hans mission på jorden: till sitt fulla värde förmå vi ännu icke uppskatta hans verk. Alla skola vi därför, hvar i sin ordning, uppfostras till mottagande af det kärlekens evangelium han förkunnat. Först då lära vi känna Gud såsom en fader, först derigenom förlänas oss det rätta barnskapet.

Men för alla dem, hvilka efter måttet af sina andliga förmögenheter i tro och förtröstan sett upp till sin Gud och undergifvet gjort sin pligt i lifvet, finnes alltid en om ock i många fall ringa och underordnad plats i Guds rike. Det är de motspänstiga barnen, som sjelfva utestänga sig från fadershemmet, ej en hämndfull Gud, som utstöter dem derifrån.

* * *

I den ljusa värld, vi nu beträddt, och som vi med skäl kunna kalla Guds rike, finnes många boningar, den ena öfvergående den andra i klarhet allt efter deras hjertans renhet, som der dväljas. Och huru högt upp vi än må lyfta vår blick, finnes

det intet slut, ingen gräns. Det öppnar sig för våra svaga ögon, der vi nu stå på det nedersta trappsteget, ett oändligt perspektiv, som slutar i en outsägligt bländande glans.

Skåda vi nu äfven tillbaka öfver de mörka och skumma verldar, vi lemnat, så hafva vi en öfverblick öfver hela den oändliga bana, menniskoanden har att tillryggalägga under sin vandring upp till fadershemmet. Vägen är omätlig. Tanken svindlar vid ett försök att fatta dess längd. I sin början är den mörk, hemsk, smärtuppfylld, och anden, lamslagen af råhet och barbari, stapplar vid hvarje steg han tager. Framåtskridandet går der så långsamt, att sekelvisaren på tidens ur i jemförelse dermed gör en hastig fart. Men huru sakta än anden krälar, går han dock i hufvudsak framåt, äfven om det för menskligt kortsynta ögon stundom skulle se ut som en tillbakagång. En febersjuk kan, äfven sedan sjukdomen är bruten och tillfrisknandet begynt, stundom återfå lättare eller svårare anfall af feberyrsel, hvilka dock småningom blifva allt svagare och slutligen försvinna. Så äfven med den andligen febersjuka, hvilken stundom så gripes af syndens feberyrsel, att han knappast vet hvad han gör, och då företer bilden af en sjunkande ande. Dessa sjukdomskriser i andens lif kunna vara lång-

variga och ytterligt pinsamma, men de hafva en öfvergång och sedan går det på nytt framåt på bättringens branta stig.

Ju längre anden hinner på utvecklingens bana, desto ljusare blir vägen, desto färre de stöttestenar, som hota att bringa honom på fall, desto mindre de törnen, som såra hans fot; desto hastigare skrider han också framåt.

När ögat öppnats för den kristna religionens grundsanning, att Gud är kärleken, och detta blifvit en lefvande visshet i hjertat, då har anden tagit ett öfvermåttan viktigt steg mot det slutliga målet. Sedan blir vägen solbelyst och jemn. Vandrigen blir icke längre mödosam och tung. Med ständigt stegrade krafter och allt friskare mod genomlöper anden de ljusa nejder, som leda till ännu ljusare. Det strålande fadershemmet vinkar i fjerran. Nu är ej tid att hvila. Nu känner han ej de ansträngningar färden kostat. Hvarje snabbt tillryggalagdt steg är endast en ny fröjd till de många föregående. Vägen går alltjemt uppåt och framåt, tills den ändar med ett oändligt jubel.

* * *

Frågar du efter den ledstjerna, som lyser anden under denna evighetsfärd och förmår honom till de

ansträngningar färden kostar, så blir svaret: den gudomliga *Kärleken*. Det ljus och den värme, som utstrålar från denna glödande kärlekshärd, och hvars strålar genomtränga äfven mörkrets iskalla regioner, drager anden med oemotståndlig magt uppåt, liksom fyrbåkens sken attraherar sjöfogeln under hans flygt i den mörka natten.

Frågar du åter efter de medel, hvarigenom detta fortskridande möjliggöres, så blir svaret: en af *Allvisheten* ledd och af *Allmagten* möjliggjord uppfostrande tuktan. Härom kunde skrivas digra volymer, men jag vill med endast några ord söka antyda, hvaruti denna uppfostrande tuktan består.

Likasom den materiella världens företeelser äro ordnade genom orubbligt verkande fysiska lagar, så är den andliga världen underkastad etiska lagar, hvilka verka lika så följdriktigt och omutligt som de förra. Af de fysiska lagarna känna vi på vår närvarande ståndpunkt säkerligen endast ett ringa fåtal, af de etiska knappast någon. En af de senare har dock Paulus lärt oss med de orden: »hvad människan sår, det skall hon ock uppskära». Lika säkert som att äpplet faller till marken, lika visst kommer också hvarje människa förr eller senare, i den ena eller andra lifsformen att drabbas af just de lidanden, hon i vrångt sinne tillfogat sin nästa.

likasom å andra sidan det goda, hon utöfvat, förr eller senare möter henne i form af en liknande välgerning mot henne sjelf. Den stränga följd-rigtighet, hvarmed denna vedergällningens lag verkar, kan af kortsynta människobarn till en början icke inses, men blir, i mån som erfarenheterna hopas, en erkänd sanning; och verkan deraf kan icke uteblifva. Då anden på hvarje villoväg möter endast inbillade fröjder men verkliga lidanden och bittra missräkningar, ledes han af denna sin erfarenhet småningom in på det rätta spåret.

* * *

En vigtig häfstång för framåtskridandet är andens efter längre eller kortare mellantider ofta återkommande inkarnationer i materiela verldar. Det jordelif, du nu lefver, är ingalunda det enda, din ande har att genomgå. Det är säkerligen icke ditt första och blir måhända icke ditt sista. Det fria tillståndet är andens normala, men tid efter annan skickas han på högre bud ned i sinneverlden, för att genomgå ett lif i köttet. Anden inkapslas i ett groft materielt omhölje, som för det andliga ögat stänger utsigten öfver redan tillryggalagda vägsträckor. Minnet af det förflutna är likasom ut-

plånadt, men framträder ånyo, när anden i döden aflägger det kroppsliga höljet. Den materiela stoft-hyddan verkar på anden i viss mån såsom ett be-döfningsmedel. Detta är i synnerhet förhållandet i den späda åldern och i vissa fall af sinnesrubbing. Anden kan såsom inkarnerad endast genom sina kroppsliga organ fungera. Äro dessa outvecklade eller i oordning, så blir andens verksamhet stäckad. Vi le åt barnets och dårens enfaldiga pjoller.

Din ande kan emellertid ej, huru väl du än använder tiden, på ett jordelif hinna lära sig allt, som i jordens skola kan inhemtas. Han skickas därför tillbaka igen för att fortsätta sina afbrutna studier, alldeles på samma sätt som ynglingen från sin hembygd termin efter termin sändes till läroverket, till dess han genomgått alla dess klasser. Men likasom ynglingen icke skulle stå ut med att i en oafbruten följd inhemta allt sitt vetande, utan tid efter annan måste hemförlofvas till sin kära fädernebygd, der han får njuta en välbehöflig frihet samt blir i tillfälle att smälta hvad han lärt och hemta krafter till nya ansträngningar; så vore ock din ande ur stånd att oafbrutet lida inkarnationens tvång, han måste ibland hemförlofvas, för att hvila sig efter jordelifvets vedermödor, ordna sina erfa-

renheter och samla krafter för nya framsteg. Då öfverskådar han sina föregående lifsformer, då ställes han till doms inför sitt eget samvete, då ser han hvad som ännu fattas honom, och har han då den goda viljans magt öfver sig sjelf, så anhåller han om en ny inkarnation med de pröfningar, hvilka bäst äro egnade att befria honom från de lägre drifter, som ännu hålla honom fången. Mången, som varit rik och förtröstat på sina skatter, skall måhända bedja om ett lif i försakelse, mången som varit mächtig och missbrukat sitt inflytande skall törhända åstunda att blifva en ringa tjenare, om han nemligen kommer till insigt om, att deruti — och endast deruti — finnes bot för det onda, som eljest så obevekligt för honom stänger allt vidare framåtskridande.

Och har han icke hunnit den grad af utveckling, att han sjelf inser sitt sanna bästa, eller fattas honom ännu det viljans stål, som icke ryggjar tillbaka för några ansträngningar, när det gäller att nå målet, så kommer honom den gudomliga Kärleken till hjälp och ingifver den sjuke anden om ock i mindre doser de bittra piller, han icke frivilligt kan förmå sig att mottaga; och så går han ändock framåt, ehuru med osäkra och dröjande steg.

När anden så fullgjort det pensum, som är

honom förelagdt på denna jord, får han — likasom ynglingen efter slutade skolstudier afgår till universitetet -- flytta till en lyckligare verld, der inkarnationens boja ej är så tryckande, der frid och sällhet råda. Detta är i korta drag, hvad jag så här i förbigående velat säga dig om *reinkarnationen*, denna betydelsefulla sanning, som redan hos de gamla österländska folken tog sig ett om än dunkelt och förvändt uttryck i tron på en själavandring, men som i våra dagar äfven bland vesterns folk börjar vakna till lif i en sannare och renare form.

Måhända gör du här den invändningen: hvarför är ens någon inkarnation nödvändig? Skulle ej samma pensum af vetande kunna inhemtas i det fria tillstånd, som är andens normala? Joväl! Det intellektuella vetandet kan nog lika lätt, ja lättare inhemtas i andeverlden än i sinneverlden, men den moraliska utvecklingen skulle helt visst knappast kunna bedrivas i det fria tillståndet, åtminstone ej med samma framgång, som då anden är bunden af inkarnationens fjettrar. Det är under friktionen mellan våra egna och våra medmänniskors materiella intressen de värsta kantigheterna hos vårt sjelfviska Jag skola afslipas. Det är vidare i denna lidandets och umbärandets verld vi skola tillegna oss medlidandets och barmhertighetens ädla dygder och

småningom lyfta oss till sjelfförsakelsens och sjelf-uppoffringens soliga höjder. Det är slutligen der, vi skola tillkämpa oss undergifvenhet under den Heliges vilja och lära oss se Gud med trons öga. Derför äro de jordelif, vi hafva att genomgå, så ousägligt dyrbara; de äro i sanning en nådetid, som vi ej nog kunna taga vara på.

* * *

Se vi oss nu omkring i denna ljusa verld, så finna vi att den i alla afseenden mycket liknar den jord, vi lemnat, men allting är här ljusare, renare och skönare. Det går en gladare stämning genom hela naturen, det går en lofsång öfver allas läppar. Alla varelser stråla af sällhet och frid.

Då anden efter fulländad jordevandring inträder i denna ljusa verld, får han till en början hvila ut efter den mödosamma färden. Han erfar en behaglig domning, likasom vid tillfrisknandet efter en svår sjukdom. Men han behöfver icke någon lång hvila. Verksamhet är själens helsa, och snart öppna sig nya arbetsfält. Säden är mycken och arbetarne äro få. Vål höfves det därför dem, som vilja tjena det goda, att med all flit arbeta i den stora vingården.

Af högre, ledande andar anvisas dem det arbete, som lämpar sig för deras krafter och begåfning. Några blifva lärare i de skolor, som här finnas i mängd, under det de sjelfva i sin ordning erhålla undervisning i högre bildningsanstalter. Andra få sig anvisade sådana platser, der de äro i tillfälle att egna en kärleksfull vård åt lidande andar. Andra åter sändas att såsom skyddsandar vägleda och stödja sina ännu i köttet vandrande bröder och systrar.

Under denna rastlösa verksamhet i det godas tjänst njuter anden en obeskriflig sällhet, han lefver ett lif af frid och harmoni, som lättare kan anas än skildras. Den gudomliga Kärleken värmer hans hjerta, gläder hans sinne och stärker hans krafter. Han känner under sin kärlektjänst huru vingarna växa, huru han lyftes uppåt till allt ljusare nejder, allt renare sferer.

Här får han tillfälle att utveckla sig i alla riktningar och samla dyrbara erfarenheter. Denna intellektuella odling är andens oförytterliga egendom, som i form af »medfödda anlag» följer honom i en kommande inkarnation. Har under det senaste jordelivets karga förhållanden något inneboende anlag icke kommit till utveckling, någon ädel tränad icke blifvit tillfredsstäld, — här skall detta frö finna

en lämpligare jordmån, här skall andens trängtan efter idealet, under hvilken form den än framträder, blifva stillad, här finnas möjligheter, som jordbarnen ej drömma om, här är det förlofvade landet, här är lycksalighetens land.

Huru uppvaknandet ur dödens slummer här ter sig, vill jag nu i några flygtigt tecknade bilder söka visa dig.

* * *

Se här en qvinna, hvars jordelif varit en serie af bittra lidanden. I sin ungdom fattade hon tycke för en ädel man, som kom i hennes väg. Den ömma känslan växte till en förtärande glöd, men han såg det ej, eller ville ej se det, och hennes känsla blef aldrig besvarad. I sin förtviflan samtyckte hon till ett äktenskap efter sina föräldrars önskan med en rik godsegare af hög börd. Han var en man af verld, men under den fint poletrade ytan dolde sig råhet, cynism och en aldrig kufvad sjelfviskhet. Han hade tagit henne till hustru, därför att hon var skön och talangfull, en prydnad för hans salong, och det smickrade hans fåfänga, när han såg de beundrande blickar, som följde henne; men någon kärlek hade han aldrig hyst och fordrade ingen tillbaka. Den enda ömhet,

man såg den förändring hon undergått, men det saktmod, hvarmed hon sedan bar sitt kors, retade honom endast till nya grymheter. Hvarför skulle hon väl lida så? På denna tysta fråga, som så ofta uppsteg ur hennes hjerta, fick hon aldrig något svar, men det oakadt var hon undergifven och stilla; hon hade nu en inre frid, som gaf henne mod att härda ut.

Den tunga börda, under hvilken hon dignade, bröt så småningom hennes kroppskrafter. Läkaren sade, att nervsystemet var i grund förstördt. Dertill sällade sig ett bröstlidande, som blekte hennes kinder och utmerglade hennes lemmar. Nu var hon icke längre salongernas prydnad, nu var hon för sin man en fullkomligt likgiltig person. De träffades sällan. Under hela hennes sista sjukdom var han endast några få gånger inne i hennes sjukrum och talade då endast om likgiltiga ting.

Nu har hon kämpat ut. Befrielsens engel kom till slut och löste de nötta banden. Stilla och fridfullt lutade hon sitt trötta hufvud till ro i dödens sömn. Nu slår hon upp sina ögon i en ljusare värld.

Hvad hon andas lätt! Se huru hon med fulla drag insuper den rena atmosfer, i hvilken hon nu befinner sig. En outsägligt ljufilig känsla af väl-

befinnande genomströmmar henne och framlockar ett leende på hennes läppar. Nu har bladet vändt sig: »de, som med tårar så, skola med fröjd uppskära». Omgifven af vänliga andar, som göra allt för att bereda henne den beqväma hvila hon till en början så väl behöfver, ligger hon utsträckt på en bädd af mjukaste mossor och njuter af det nya lifvets behag. Den tunga boja, som tryckte henne så hårdt, är nu brusten, den skröpliga stofthydda, som vållade henne så många lidanden, är nu aflagd — *hon är fri*. Hjertat jublar vid denna tanke och höjer sig i tack och lof till Gud för så mycken nåd.

Utmattad som hon är, förmår hon emellertid ännu icke resa sig. Hon tillsluter sina ögon, icke för att sofva, men för att mera ostördt få hängifva sig åt denna glädjebbringande tanke: »*det första är förgånget*».

Då drager förbi hennes inre syn i en oafbruten följd af bilder hela hennes förflutna jordelif. Hon genomlefver på nytt sin glada barndom, sin lyckliga ungdom, sin första och enda kärlek. Men nu möter hon också denna mörka gestalt, som slår henne i bojar och trampar henne i stoftet. Drag för drag genomgår hon igen detta qvalfulla lif, som hon nyss fått sluta, men *nu utan ringaste smärta*. »Nu äro torkade alla tårar, nu äro helade alla sår.»

Huru underbart! Hon ser nu äfven, huru hennes ande genom dessa bittra pröfningar blifvit luttrad och renad, huru hvarje lidande, hon genomgått, varit egnadt att spränga någon af de fjättrar, som dragit henne nedåt, huru hvarje litet nålstyng, hvaraf jordelifvet öfverflödat, haft sin betydelse i den kris, hennes ande genomgått. Allt på sin rätta plats och till sitt rätta mått, icke ett lidande utan sitt ändamål, icke en smärta bittrare, än som var nödvändigt.

Hela hennes jordelif företer bilden af en storartad kirurgisk operation. Hon ser sig likasom sjelf på operationsbordet under en skicklig och kärleksfull läkares säkra hand, som varsamt men obehöfligt afskär de starka rottrådar, hvarmed en farlig polyp suger sin näring ur hennes andliga kropp. För hvarje snitt, hans lancett gör i det blödande såret, skälfter hela hennes varelse af smärta. Det är en mästarehand, som för det skarpa instrumentet. Han gör ingenting till hälften, han går till roten af det onda, han upprycker hvarje liten elakartad fiber, som ännu sticker sig undan, han rensar såret och förbinder det; men nu är också detta fruktansvärda onda aflägsnadt. Hon är räddad, hon är fri. Sådan var alltså den djupa betydelsen af detta smärtuppfyllda lif. Hon drager

en suck af lättnad och tackar Gud, för hvad hon fått genomgå.

De lifliga bilderna af hennes senaste jordelif blekna bort och försvinna, men nu draga nya bilder förbi hennes inre syn. Hon ser som i en vision en qvinna, strålande af skönhet och behag, omgifven af en skara beundrare. De röra sig i en rikt upplyst gammaldags riddarsal, för tillfället fylld med en lysande samling af gäster. Kostymen angifver en länge sedan förgången tidsålder. Den stolta sköna ler mot sina slafvar, som girigt uppfånga äfven det minsta lilla ynnestbevis, hon strör omkring sig, men i sitt hjerta vämjjes hon vid deras äckliga smicker. På något afstånd står en ung riddare med manligt sköna drag och ädel hållning. Han betraktar henne uppmärksamt, han tjasas af hennes fägring, men det är något hos denna qvinna, som håller honom tillbaka. Med sin fina qvinliga instinkt uppfångar hon denna blick och läser hans tankar. Det sårar hennes fåfånga, att icke äfven han ligger för hennes fötter; men han skall göra det, hon vill det och hon är van att drifva sin vilja igenom.

Bilderna draga vexlande förbi. Den sköna spinner ett nät af det finaste galanteri, för att fånga sin riddare, men förgäfvdes. Han låter icke snärja sig.

Hennes sårade stolthet harmas öfver detta motstånd, hon stampar med sin lilla fot och svär en dyr ed, att han skall få umgälla sin köld. Men detta motstånd har haft en annan verkan, som hon icke beräknat. En ömmare känsla med andra kraf har vaknat i hennes bröst. Hon qväfver den så godt hon kan.

Då hålles ett lysande tornérspele. Riddarnes rustningar blänka i solskenet, hästarne gnägga af stridslust, den sköna sitter på en estrad och åser leken. Från hennes hand skola segervinnarne mottaga sin belöning. Den riddare, kring hvilken alla hennes tankar äro samlade, deltagar, klädd i svarta färger. Skall väl han vara bland dem, som komma att böja knä för dagens drottning?

Fanfarer tillkännagifva lekens början. I ett moln af dam ränna de båda partierna med fälda lansar och nedslagna visir hvarandra till mötes. Redan i den första sammanstötningen kastas den svarta riddaren till marken så illa skadad, att han icke förmår resa sig, utan måste bäras bort. Harnesk och hjälm aftagas. En pulsåder har sprungit, blodet kastas stötvis fram. Den sköna skyndar till och förbinder hans sår med den slöja, hon bär på sitt hufvud. Han ligger der så blek och skön, nästan utan sans. Öfverväldigad af sina känslor,

böjer hon sig ned och kysser hans panna. Han spritter till, denna kyss bryter det sista motståndet, nu är hans öde afgjordt. Han gripes af en lidelsefull kärlek. När hans blesstyr är läkt, kastar han sig för hennes fötter och tigger om hennes hand. Hon kämpar en fruktansvärd kamp med sig sjelf, men den mörka magten går af med segern, hennes stolthet reser sig skyhögt öfver alla andra känslor. Hon trampar detta ädla hjerta ned i stoftet, fast hennes eget är nära att förblöda dervid.

Likasom det dödsdjutna villebrådet släpar sig till skogens undangömdaste snår för att dö, så dolde riddaren sitt brustna hjerta bakom klostrets murar. Hennes hjerta, det frös till is.

Visionen förbleknar, men visionären ligger der i andlös spänning. En iskall förfäran står präglad i hennes ansigte, hon har känt igen denna stolta qvinna, det var ju hon sjelf lifs lefvande. Dessa bilder tillhörde hennes näst sista jordelif. — Och den svarte riddaren, äfven honom kände hon så väl. Han var ju den samme, som hon mött i sitt senaste jordelif och der skänkt hela sitt rika hjertas kärlek, men denna gång utan en skymt af genkärlek. Många mörka minnen, som så länge legat nedbäddade i glömskans natt, stå nu åter med en fruktansvärd liflighet för hennes inre syn. Ängest-

svetten perlar fram öfver pannan. Hon sträcker sina knäppta händer mot höjden och hviskar: nåd! nåd!

När hon slår upp ögonen, står en ljusets budbärare vid hennes sida och ler så vänligt emot henne. Han stryker några gånger öfver hennes panna och skuggorna försvinna. »Var vid godt mod, min vän», säger han, »Gud är god. Han har i ditt sista jordelif låtit dig genomgå de pröfningar, din stolta ande behöfde, för att blifva ödmjuk. Gå med friskt mod och tacksamt hjerta framåt på den helgelsens väg, du nu beträddt.»

Hon fattar engelns hand och ligger en stund stilla begrundande. Det är något, hon icke rätt kan få klart för sig. Tankarne råka in i en labyrinth, de röra sig osäkert och famlande. Det är som ville de gripas af en svindel, hvarje gång de våga försöket att finna en ledtråd i detta kaos.

Engeln, som läser hennes irrande tankar, ser på henne så vänligt deltagande. »Svaga menniskobarn», säger han, »har du kunnat utforska den yttersta orsaken dertill, att den sten, du släpper, faller till marken, har du lyckats fatta, huru det är möjligt, att de härligaste rosor kunna uppspira ur den mörka mullen? Nåväl! ännu mindre skall du lyckas tyda den gudomliga försynens och den menskliga frihetens heliga dubbelmyster. Här brister din spröda

tankekraft. Men när du kommit till insigt om, att din erfarenhet ej är ett enstaka faktum; att tusenden och åter tusenden, som här granska sitt förflutna lif, göra samma häpnadsväckande upptäckt, då skall det för dig blifva en orubblig sanning, att, trots den menckliga viljans frihet, våra öden, som i detta brokiga människovimmel synas så slumpvis kastade om hvarandra, likväl med osviklig följd-rigtighet ledas så, som det för en hvar är nyttigast; och du skall sedan lika litet grubbla öfver detta den andliga verdens mysterium, som öfver den fysiska verdens många gåtor. Du skall sedan finna detta lika så naturligt, som att blommor spira upp ur jordens grus, och dock har du dermed icke kommit lösningen ens ett steg närmare. Denna visshet är en äkta perla. Bevara henne väl, hon skall värma din ljumma tro och stärka din svaga förtröstan.»

»Följ mig nu», tillade engeln, »så vill jag anvisa dig den verksamhet, som väntar dig. Du, som sjelf så tåligt lidit, får till närmaste uppgift att bringa tröst och frid i sargade människobröst. Det är ett ljufligt värf, som i rikt mått skall skänka dig belöning för din trohet mot Herren.» Engeln pekade mot en viss punkt nere på jorden. »Se der», sade han, »några stackars jorde-

barn, som otåligt vänta din ankomst. Gud vare med dig!»

Den ljusa budbäraren försvann och nu stod hon der ensam och rådvill. Huru skulle väl hon vara vuxen ett så magtpåliggande uppdrag? I känslan af sin ovärdighet och vanmagt sjönk hon ned på knä och suckade: »Herre, se till din tje- narinnas svaghet!»

Då sänkte sig ned, buren af osynliga händer, en bägare, fylld med kristallklart vin och en röst från höjden svarade: »Var tröst, min dotter! Her- ren är mächtig i de svaga.» Hon tog bägaren och gick nu modigt ned i jordens jemmerdal att läska de törstande, styrka de svaga och vederqvicka de försmäktande.

* * *

Bilden vexlar.

En gammal man ligger på sitt yttersta. Det hvita håret faller som en gloria kring hans vackra hufvud, der det hvilar mot kudden. De förr så själfulla ögonen dröja ännu med en skum blick vid de kära anhöriga, som i högtidlig tystnad stå samlade kring den åldrige familjefadrens dödsläger. Genom det öppna fönstret tränger sommaraftonens ljumma luft, mättad med doften af nyslaget hö.

Den nedgående solens varma strålar stänka sitt purpur öfver den korsfästes bild på väggen. Det är så fridfullt och stilla i denna kammare, der dödens engel nu bidar sin stund, för att lossa de band, som fjettra en ande vid gruset.

Han har fyllt ett ädelt värf i lifvet, denne vördnadsvärde gamle. Som andlig lärare har han oförtröttadt verkat ej med orden allenast, men äfven med gerningarna. Med nit och trohet har han förkunnat det heliga ord, hvares tjenare han varit. Ur sitt varma hjertas rika skattkammare har han delat ut sina bästa håfvor till höga och låga, till de uppburna och de ringaktade. För de fattiga har han haft sina tysta gåfvor, för de bedröfvade en himmelsk tröst, för de förkrossade nådens evangelium. Sjelf har han i ångest och anfäktelse genom tviflets natt kämpat sig fram till den trosvisshet, han nu besitter. Genom pröfningar af många slag har hans i grunden stolta ande lärt att böja sig under den Heliges vilja. I början gick det ej så lätt, sjelffrådig och styfsint ville han gå sina egna vägar och söka sin egen berömmelse, men Herrens kärleksfulla tuktan gaf honom ingen ro, och så blef han omsider ett lydigt barn, som stilla och ödmjukt lyssnade till Guds andes röst i sitt inre och gick dit denna kallade.

Nu får den gamle patriarken lägga sitt trötta hufvud till ro. Han ligger i en dvallik halfslummer. Plötsligen tycker han sig förnimma likasom vingslag susa genom luften, han ser för sin inre syn något ljusst, som tager formen af en englagestalt, och hör någon hviska i sitt öra: »Räds ej, Herren är din herde». Ännu en gång slår han upp sina ögon och fäster sin slocknande blick på krucifixet öfver sängen, sedan falla ögonlocken tillhopa. Bröstitet häfver sig högt, det kännes, som lyftes han af starka armar uppåt, — en svag rysning, och lifvets låga är släckt.

Det var ett lätt dödsarbete. De af ålder och sjukdom nötta banden sletos utan smärta. Hans befriade ande sväfvar öfver det läger, der hans aflagda stofthydda hvilar. Han lägger sin hand välsignande öfver de kvarlevandes hufvuden och lyftes sedan, buren af vänliga armar, upp mot höjden. Han ligger så mjukt, han hvilar så trygg. Han har en obestämd förnimmelse af, att han föres genom ljusa rymder i hastig fart uppåt. Luften blir allt renare, ljuset strålar allt klarare. Färden går med en nästan svindlande hastighet, som verkar bedöfvande.

När han nått målet och hemtat sig efter den yrsel, resan förorsakat, föres han in i en hög

pelarsal, som vimlar af ljusa, luftiga gestalter. Här möter han den ena efter den andra af sina forna lärjungar och vänner. De hafva stämt möte, för att helsa den älskade läraren välkommen. En efter annan komma de och trycka hans hand. Det är så mycket, de hafva att tacka honom för, så många oförgätliga stunder i templet och så mycket deltagande i lust och nöd. Och för honom, hvilken glädje att återse dessa kära barn, som han konfirmerat, dessa män och qvinnor, som han styrkt under vandringen genom lifvet, dessa åldringar, vid hvilkas dödsläger han suttit. Han känner så väl igen dem alla, ehuru anletsdragen äro förnygrade och förskönade. Djupt rörd mottager han deras minnesgoda tacksägelser. Efter hand draga de bort åt skilda håll, en och en. Den sista vänder sig om och viftar ett afsked med handen.

Nu står han der ensam kvar med famnen full af doftande rosor, som vännerna medfört till välkomst. Öfverväldigad af sina minnen och det mottagande, han rönt, sjunker han ned på knä och framstammar den syndabekännelse, han så ofta å sin församlings vägnar framburit för Herren: »Jag, fattig, syndig människa...»

Länge ligger han så knäböjande på tempelgolvet. I minnet genomgår han hela sitt förflutna

jordelif. Han ser nu med blygsel, att han i många stycken varit gensträfvig mot Herren. Många små kors, som Gud lagt i hans väg, har han skjutit ifrån sig och icke velat bära. Dessa ligga der kvar och vänta honom — han ser det tydligt — i ett kommande lif. Men de kors, han upptagit och burit, hafva — det ser han äfven — ländt honom till den största välsignelse, ja icke allenast honom, utan äfven andra, som gått den vägen fram. Han ser nemligen huru blommor skjutit upp, der dessa kors hafva legat, härliga rosor, hvilkas fägring och doft andra vandringsmän efter honom nu stanna för att njuta af och beundra. Hjertat fylles af tack och lof.

En sällsynt skön gestalt träder in i pelarsalen. Han närmar sig med långsamma steg, som vore han rädd att störa den knäböjande. Slutligen går han fram, tager den gamle vid handen och reser honom upp.

»Välkommen, gamle man», säger han. »Kan jag vara dig till någon tjenst?»

»Visa mig vägen», svarar den gamle, »till någon ordets tjenare, som kan svara mig på några frågor rörande vår dogmatik, dem jag länge burit på hjertat.»

»Gerna, gode främling! Vi befinna oss här

vid ett berömdt universitet, der för närvarande föreläsningar hållas öfver religiösa och filosofiska ämnen. Jag skall föra dig till en af dess lärosalar, kanske får du der den upplysning du åstundar.»

Den gamle följer sin ledsagare in i en stor sal, der en lärare från sin kateder för en lyssnande lärjungakrets tolkar betydelsen af Kristi mission på jorden. Det var visserligen icke den fråga, som han nu ville ha besvarad, men han sätter sig ned för att höra, huru detta evangelium, som han själf så ofta förkunnat, här skulle framställas. Hans uppmärksamhet fånglas mer och mer af det formfulländade föredragets tankedigra innehåll. Nya synpunkter framställa sig, som han förr aldrig tänkt på, ljusa perspektiv öppna sig, hvarom han tillföre aldrig haft en aning. Det faller en flod af ljus ned i hans tankeverlds djupa schakter och han ser nu först, huru skumt och oordnad det i sjelfva verket är. De föreställningar, han under ett helt jordelif burit såsom oförvanskliga skatter, blekna vid detta himmelska sken. Men nu går det också rundt i hans stackars hjerna. Det gamla och det nya vill icke riktigt smälta tillsammans, det trasslar ihop sig till en oredig härfva. Han förlorar sansen och faller i en djup vanmagt.

Huru länge han så legat, vet han ej, då han

åter slår upp ögonen, men en stor förändring har under tiden försiggått. Han är ej längre den vördnadsbjudande gamle läraren, han är ett barn med guldgula lockar och rosiga kinder. Han känner sig så frisk och stark, en ny lifsglädje genomströmmar honom. När han åter får se den vackra gestalt, som mötte honom i pelarsalen, flyger han honom till mötes med öppna armar. Denne lyfter honom upp, kysser honom på pannan och säger med sin milda stämma:

»Nu är du mitt älskade barn. Jag vill vägleda dig, tills du blir stor och stark. Du skall vid vår förträffliga högskola få den undervisning, du behöfver, men du måste börja i första klassen. Gud välsigne dig!»

* * *

Bilden vexlar.

Vi möta nu en qvinna, som egnat hela sitt lif åt evangelii sak. Hon har haft en lärarinns blygsamma samhällsställning, men hon har i vida kretsar med en brinnande nitälskan verkat för spridandet af evangelii ljus, sådant det lyst för henne sjelf. För henne har Jesus varit allt, icke allenast i den meningen, att han gjort allt för henne, utan ock så,

att hon för honom offrat allt, slätkärlek, vänska och timligt välstånd. Ensam och fattig har hon från sitt välbergade och trefna föräldrahem dragit ut i världen, för att i ord och handling predika den korsfäste, som burit all världens synder. Den likgiltighetens iskyla, hon på alla sidor mött, har ej afkyllt hennes glöd, hånets giftiga pilar hafva icke förlamat hennes förtröstan, begabberiets plumpa klubbslag hafva ej dräpt hennes mod. Utan öfverdrift kan det sägas, att hela hennes lif varit en brinnande bön, och målet, för hvilket hon kämpat, att rycka så många själar som möjligt ur helvetesbranden, denna gapande, glödande afgrund, som uppslukar den ojemförligt största delen af menniskoslägtet. Hennes allra närmaste, moder och syskon, nalkas ju med hvarje dag ett steg närmare den brant, utför hvilken de oundvikligen måste stupa, om de ej, medan nådetiden varar, vända om. Hennes far har redan dött som en — hon fruktar det — oomvänd syndare och är i så fall för evigt förlorad; och dock var han en så god far och en så ädel man. Huru hade han ej gråtit och sökt öfvertala henne att stanna qvar i hemmet, då hon kände sin kallelse vara att för alltid vända detsamma ryggen. Hans vackra lockiga hufvud stod så ofta för hennes inre syn, och i hjertats hemligaste vrå

har hon ännu bevarat en öm, svärmisk tillgifvenhet för denne förlorade fader. Och likväl var hon knappast säker om, att icke äfven detta var en synd: han var ju en af Gud förkastad själ. Derfor tillbakavisade hon denna känsla, så ofta den ville skjuta upp, men att utplåna den förmådde hon icke.

Någon hade en gång framkastat den frågan, om hon trodde sig kunna njuta en fullkomlig salighet i himmelen, då hon visste sin fader vara i helvetet. Denna fråga, som hon sjelf aldrig gjort sig, uppskakade henne mycket. Hon grep, som den drunknande om halmstrået, efter den möjligheten, att Herren i sjelfva dödsminuten gjort ett under och vändt hans själ till Jesus, men, då denna möjlighet likasom bleknade bort, fick hon, som hon tyckte, den vissheten, att i himmelen slitas alla jordiska band, der utplånas minnet, af hvad vi varit på jorden, af hvad vi felat och brutit, af hvad vi älskat och lidit, i himmelen äro vi alla såsom Guds englar, de der stå inför lammets tron tillbedjande och lofsjungande. Och i tanken på denna kommande glömska af allt jordiskt fann hon tröst.

Nu är hennes egen stund kommen. Hon känner, att hon skall dö och hon fruktar ej för döden, ty hon vet att hennes förlössare lefver. Hon förmår dock ej fullt frigöra sig från en viss ångest. Kan

hon väl vara säker om, att alla hennes synder äro utplånade i lammets blod. Döljer sig måhända ännu i hjertat någon liten skötesynd, som hon icke riktigt fått syn på, och därför icke ännu i ånger och botfärdighet burit fram för sin frälsare. Huru kan det väl vara med kärleken till hennes far, denna känsla, som hon aldrig lyckats få magt öfver, är den en synd, eller är den icke en synd? Ångestsvetten perlar ned öfver pannan. Febern tar åter öfverhand och i yrseln ser hon sin fader. Han kommer för att hemta henne, — hvarthän? Men han ler så vänligt emot henne. Nej, hon vill ej följa honom, han har kanske endast förklädt sig till en ljusets engel. Hon uppgifver ett förtviflans rop. — Sedan blir hon lugnare, yrseln är öfver. Hon öppnar åter sina matta ögon, de söka efter något och stanna med ett bedjande uttryck på hennes bibel, som ligger på nattduksbordet. Den vänliga sköterskan, som uppfångat blicken, slår upp boken och läser med dämpad stämma början af Jesu bergspredikan: »Salige äro de andeligen fattige, ty dem hörer himmelriket till...» Under det hon läser, sprider sig ett allt mera förklaradt uttryck öfver de tärda anletsdragen, — ännu ett par kämpande andedrag, och allt är förbi.

Nu vaknar hennes ande i en ljusare och skö-

nare verld. Hon slår upp ögonen och ser sig undrande omkring. Hvar är hon? Den luft, hon andas, är så balsamisk, så ren och skön. Ett dämpadt solljus sprider en trolsk dager i rummet. För öfrigt är det sig likt omkring henne. Hon ligger i sin gamla säng, men nu så mjukt och svalt. Frälsarens bild hänger på sin vanliga plats på väggen, men medikamentsflaskorna äro borta, och sköterskan synes icke till. I stället sitter vid hennes hufvudgärd en man med guldglänsande lockar, klädd i en besynnerlig hvit dräkt, som hon aldrig sett förut. Han lutar sig ned, kysser hennes panna och hviskar: »välkommen, älskade barn!»

»Min far!» — utbrister hon glad och slår armarne om hans hals. Hon drar hans hufvud ned på kudden, hon vill icke släppa honom. Den under åratal kufvade känslan får fria tyglar och gifver sig luft i ett svall af kyssar och glädjetårar. Det är hennes egen älskade far. Hon känner det mera än hon ser det, ty anletsdragen påminna väl om honom, men äro ungdomligt sköna och stråla af en mildhet och ett behag som aldrig tillföre. Hvad hon njuter under dessa lyckliga ögonblick! — Men nu faller hennes blick på frälsarens bild och hon blir plötsligt allvarsam, hennes armar släppa sitt

tag och ofrivilligt drager hon sig något åt sidan. Hennes fader ler emot henne.

»Hvad fattas dig mitt barn?»

»Säg mig, fader, hvar äro vi? Jag tycker frälsaren blickar så strängt på mig.»

»Det är du, mitt barn, som med bäfvan ser upp till honom, ej han, som ser med stränghet ned på dig.»

»Men hvar äro vi, och huru har du kommit hit? Visste du att jag var sjuk? — Men nu är jag inte sjuk längre, jag känner mig fullkomligt frisk. — Så besynnerligt!»

»Mitt barn, du är ju död, du har nu lemnat jorden och flyttat in i Guds rike.»

»I himmelen?»

»Väl ej i de saliga englarnas himmel, men i dess förgård, som för oss är ett himmelskt paradis.»

»Äfven du, min far?» Dessa ord andades hon fram, mera än talade.

»Ja, som du ser. Gud är kärleksfullare, än du tror.»

»Och jag, hvart skall jag hän? Skall jag ställas inför domen? Svara mig, om du vet det.»

»Var lugn mitt barn. Du har för din trohet mot Herren fått ingå i Hans rike, men ännu är du ej fullt återsteld efter den kris, du genomgått.»

Slumra en stund, så vill jag sedan besvara dina frågor och berätta huru äfven jag kom hit.» Han strök henne några gånger öfver pannan och hon föll i en djup och vederqvickande sömn.

När hon åter vaknade, kände hon sig på ett förunderligt sätt stärkt, hon var ung och glad, så som hon aldrig varit det, sedan hon var barn på jorden. Hon reste sig från sin bädd och sväfvade framåt lätt som en fjäder. Hela hennes omgifning var också förändrad. Det gamla, dystra sjukrummet var försvunnet, och hon befann sig i en ljus och luftig bostad. Hennes lätta, smidiga dräkt smög sig behagligt efter kroppens former. Allt var så skönt och ljufligt. Hon njöt i fulla drag af det nya lifvets behag. Hennes far kom emot henne. Hon skyndade till hans öppnade famn och grät af glädje. »Låtom oss vandra en stund tillsammans i den sköna nejden», sade han, »jag har så mycket att säga dig.»

Och så berättade han för henne huruledes han sjelf icke genast efter döden hamnat i denna ljusa värld. Han hade vaknat i ensamhet och mörker, men, efter att hafva läst sin lefnads saga om och om igen, hade han kommit till insigt om, att icke allt var väl bestäldt. En sträng var brusten, den som skulle hafva fört hans barnsliga tack och lof

till Gud för allt godt han under sitt förgångna jordelif fått njuta. Han såg äfven huru mörka fläckar af högmod och sjelfviskhet besudlade hans lifs historia. Det gälde att ödmjukt erkänna detta och bedja om förlåtelse, men det var icke så lätt att genast böja de knän, som styfnat under medgångens dagar. Förkrosselsen måste komma först. Den kom omsider, och han fick nåd att gråta ut. Sedan ljusnade det omkring honom och han flyttades till detta fridens rike, der han fick sig anvisad en ringa tjänst i vården om dem, som nyss lemnat jorden.

»Skulle således bot och bättring vara möjliga äfven efter döden?» frågade hans dotter.

»Ja, så är det. Vid nådens port står Kärleken på vakt, färdig att öppna den på vid gafvel, närhelst en förkrossad själ klappar på.»

»Men då skulle den ju vara en lögn, den tro, som vägledt mig under hela mitt jordelif.»

»Ej grunden för din tro, men väl en och annan tillsats af mensklig klokskap, som icke så lätt låter sig särskilja. Det underbara är emellertid, huru vi alla på så många skilda vägar och med så många villfarande meningar likväl vandra mot samma mål. — Ser jag rätt», tillade han, »så möta vi här min älskade lärare. Han kan säkert gifva oss någon klarhet i denna fråga.»

En man med vörtnadsbjudande utseende, höghvälfd panna, djupt liggande ögon och ett barnsligt leende på läpparne kom sakta vandrande vägen framåt. De stannade och helsade, berättade hvar om de talat och bådo honom utreda denna fråga.

»Gerna, mina barn», sade han. »Låtom oss sätta oss här i skuggan, så vill jag säga eder min mening om det spörsmål, I framställt.»

»Att människornas religiösa föreställningar äro så dunkla, bör till en början ej förvåna eder. Grunden för hvarje högre religion är en gudomlig uppenbarelse af sanningen, men huru har icke denna sanningsstråle nödgats sila sig fram genom mänskligt svaga och ofullkomliga intelligenser, innan den tagit sådan form, att den kunnat blifva ett större flertals egendom, och huru har icke denna form allt för ofta varit krystad och stel. Menniskan har en förunderlig benägenhet att spekulera och systematisera. I stället för att nöja sig med den enkla sanning, som blifvit henne meddelad, och tåligt bida, tills hon blir mottaglig för en högre, är hon genast färdig att på den lilla grund, hon erhållit, uppföra ett helt system af egna kortsynta slutledningar, en lärobyggnad, der spetsfundiga spekulationer ofta nog få ersätta bristen på djupare insigt. När sedermera nya sanningar uppdagas, hvilka ej

passa in i den redan färdiga tankebyggnaden, måste de antingen till hvad pris som helst undertryckas, eller ock pressas in i de gamla formerna, ty systemet måste framför allt bevaras. Det blir något stelt, något själlöst, men sådant ser man ej, fångslad som uppmärksamheten är af de formfulländade konturerna. Ack, huru ofta har ej spekulationen qväft barnasinnet och gjort oss döfva för de enkla och höga sanningar, hvilka likt dufvoposter sändas oss ofvanifrån, men hvilka endast kunna mottagas af barnafromma och fördomsfria hjertan.»

»Att de religiösa föreställningarna vidare äro så vexlande, är lika litet att undra öfver.»

»Ställen eder t. ex. sida vid sida på något afstånd bakom ett prisma och betrakten genom detta glas en ljusstråle, som faller derpå. I skolen då icke längre se ljuset hvitt utan färgadt. Den ena uppfångar kanske en röd stråle och finner ljuset därför vara rödt, den andra uppfångar måhända en blå stråle och sluter deraf, att ljuset är blått. I kunnen tvista och hvar för sig bedyra rigtigheten af edra påståenden. Detta vore ej att undra på, ty i sjelfva verket hafven I till en viss grad rätt båda två. Det beror nemligen helt och hållet på ståndpunkten, huru ljuset ter sig. Byten I plats, skolen I se, att äfven den andra hade rätt: och

dock har ingendera af eder fullt rätt i sitt påstå-
ende, ty ljuset är hvitt, ehuru det för eder ter sig
såsom rödt eller blått. Men följ den I hvar för sig
den ljusstråle, som träffat edert öga, så skola edra
banor småningom sammanlöpa i den punkt, der
färgerna sammansmälta till hvitt, odeladt ljus.»

»Alldeles på samma sätt förhåller det sig med
det ljus, som utgår från sanningens sol. Hvad vi
se deraf, är endast brutna strålar och det beror helt
och hållet på vår andliga ståndpunkt, hvilken af
de oändligt många strålarne, som kommer att ned-
tränga i vår själ. Och likasom det i solljuset finnes
strålar, som ännu intet menskligt öga kunnat upp-
fatta såsom ljus*, så finnes det äfven strålar af
sanningens sol, som ännu ingen ande på vårt ut-
vecklingsstadium kunnat fatta såsom sanning. Hvar
och en af oss har fått en försvinnande liten del af
sanningen till lifs, och denna ter sig därför mycket
olika; felet är blott, att vi tro oss i besittning af
hela sanningen och därför bestrida andras rätt och
skyldighet att uppfatta sanningen på ett annat sätt.
Men följa vi den vägledande sanningsstråle som
fallit på vår lott, så skall denna ofelbart leda oss
till ljuskällan, till sanningen hel och odelad; och ju
längre vi hinna på denna vandring, desto flera strå-

* De thermiska och kemiska.

lar skola vi blifva i stånd att uppfånga, desto klarare skola vi uppfatta sanningen.»

»Och hvarför, torden I invända, få vi icke på en gång hela sanningen, hvarför denna sparsamma hushållning med ljuset? Helt enkelt därför att vi icke vore i stånd att uppfatta dess oändligt intensiva glans, den skulle blända oss så, att vi icke såge någonting. Nu får hvar och en just den stråle, han på sin ståndpunkt förmår att uppfatta. Det är en kärleksfull hand, som framför vårt öga håller detta prisma och vrider det så, att de strålar från-skiljas, som vi äro oförmögna att uppfatta och endast de inläppas, som för oss te sig såsom ljus.»

»Ditt fel, min dotter, har varit, som så många andra människors, att du trott dig i besittning af hela sanningen, så att ingen annan väg till lifvet funnes, än den du vandrade, men din förtjenst är, att du troget följt den vägledande ljusstråle, som blef din egendom. Den har fört dig till ditt närmaste mål, den ljusa verld, der du nu hamnat.»

»Så vandra vi alla ehuru på skilda vägar upp mot samma slutliga mål, det strålande fadershemmet derofvan; och hvad gör väl det, sedan vi hunnit pyramidens spets, om den ena stigit uppför på den norra sidan, den andra på den södra. Tro, hopp

och kärlek äro andens bästa ledstjerner, men klarast af dem strålar kärleken.»

Den vördade läraren steg nu upp, tryckte sina åhörarens händer till afsked och fortsatte sin vandring.

Far och dotter suto tysta qvar. Hon hade fått så mycket att tänka på. Det var som hade synkretsen vidgat sig öfver omätliga rymder. Hennes tankar stodo stilla som undrande barn inför julottans ljus. Hon tryckte sig närmare intill sin fader likasom för att känna ett stöd. Slutligen bröt hon tystnaden.

»Min far, har du sett frälsaren», frågade hon.

»Ja, mitt barn. Jag mötte honom en gång här i denna trakt. Det var han, som anvisade mig den verksamhet, jag nu har. Det var ett oförgätligt skönt ögonblick.»

»Ack, jag har så mycket att säga honom. Tror du, han kommer äfven till mig?»

»Jag hoppas det.»

De stego upp och gingo en stund tysta vid hvarandras sida.

Då skrider dem till mötes en bländande hvit gestalt. — Det är han, ja det är mästaren sjelf. Ofrivilligt böjas deras knän och de sträcka sina knäppta händer emot honom. Hvilken gloria om-

strålar hans hufvud! Han ser på dem med en blick af oändligt förbarmande, deras ögon smälta i tårar. Han lägger sina händer välsignande på deras hufvuden, det utgår ifrån honom en lifgifvande värme, som hon aldrig förr har känt. Alla frågor förstummas i denna stund af himmelsk högtid. Han talar ej ett ord och dock förnimmer hon hans vilja så tydligt.

»Gå», bjuder han, »ned till jorden och blif en skyddande ande för den moder och de syskon, du öfvergifvit. Frid vare dig min dotter!»

När hon åter slår upp ögonen är han borta, men i hennes hjerta har fallit en stråle af himmelskt ljus, som fyller hela hennes själ med salighet.

* * *

Se här ännu en bild, den sista.

Här ligger på sitt sjukläger en man, som varit hånad och begabbad, därför att han haft en klarare blick för sanningen och uttalat den djerfvare än någon af hans samtida. Uppfostrad i en tid af andligt mörker och religiös ofördragsamhet, kände han sig tidigt manad att framträda till den förtryckta sanningens försvar. Men mycket band honom ännu vid just det mörker, han ville bekämpa.

Han plågades af tvifvel, han greps af misströstan. I sin ångest ropade han efter ljus och han fick ljus. En gudomlig stråle föll i hans själ och skingrade töcknet. Efter heta inre strider och anfäktelser sprängde han sina fjättrar och svingade sig med ett väldigt språng upp till en högre, friare ståndpunkt, men der stod han också ensam och oförstådd.

Med okufligt mod och brinnande nit började han sin reformatoriska verksamhet. Han satte spetsen af sin kritiska klinga mot samtidens bröst och genomträngde dess tjocka kyller af tom formalism och död bokstafstro. En liten stråle af friskt blod bröt fram ur såret. Det var endast en obetydlig och helsosam åderlåtning, men jätten vrålade mera af harm än af smärta och ropade »mord». Hvad hade han väl gjort, vår hjälte? Han hade ensam börjat en ojemn strid mot den råa styrkans öfvermakt, han kände ej sina egna krafter och underskattade sin motståndares, men nu var tärningen kastad, nu gälde det att hålla ut och icke svigta.

Han stod på en höjd, belyst af den ljusflod, som utströmmade från ett bländhvitt kors der högt ofvan molnen, men i de skumma dalarne omkring honom rörde sig en månghöfdad massa, som mot honom riktade en skur af hånets pilar och illviljans slungstenar. Med blicken lyft mot höjden kämpade

han manligen. Sin styrka hemtade han i en from barnatro på vår Fader i himmelen, sin vederqvickelse i den ljusflod, hvaruti hans ande badade. En och annan, som greps af medlidande eller eldades till entusiasm, sprang väl upp för att hjälpa honom, men betogs snart af räddhåga och drog sig tillbaka. Ljuset deruppe var så bländande, att ögat tårades och blicken skymdes — bättre var det då i den skumma dalen. Der samlade sig småningom en liten trogen skara, som, efter måttet af sina krafter, kämpade sin hjeltes strider och delade hans lidanden. Vågade sig någon närgången motståndare upp, för att möta honom i ärlig tvekamp, sträcktes denne snart till marken, men under de tusentals giftiga pilarne segnade han slutligen ned. Massan uppgaf ett jubelskri och trodde honom vara död, men han lefde ännu och hemtade snart krafter till nya fejder och nya lidanden.

Sådant har hans lif varit. Ju högre och ilsknare lögnens apostlar skränat, desto väldigare och mera oförfäradt har han förkunnat sanningen.

Nu är hans jordiska hjeltebana snart ändad. I en torftig bostad, som bär prägeln af umbäranden af alla slag, ligger han, denne ljusets banérförare, på sitt yttersta, omhuldad allenast af en åldrig moder, som alltjemt med hänförelse sett upp till sin

son, ehuru hon ej mäktat följa hans djerfva andes flygt mot högre rymder. Men omkring hans dödsbädd står en englavakt med palmer i sina händer redo att mottaga den befriade anden och föra honom upp till en ljusare värld.

Låtom oss lyssna till, hvad den strålande kerub, som synes vara vaktens anförare, förtäljer för de tjenande englarna, medan den sjuke slumrar på sin enkla bädd.

»Denna ande, som här bidar sin befrielse», säger han, »har många gånger tillförne och i många olika skepnader trampat denna jord. Jag har följt honom ända från den stund, då han började sträcka sig efter ljuset. En gång har han innehaft en hög magtställning, men denna väckte hos honom hersklystnadens demon, och i känslan deraf anhöll han att få återvända till jorden i en ringa tjenares skepnad. Då lärde han sig den ödmjukhet, hvar efter hans uppåtsträfvande själ trånade. En annan gång har han haft att bekämpa rikedomens frestelse. Svag, som han då ännu var, svigtade han och föll. Njutningsbegäret qväfde de ädla frön, som ville skjuta brodd, vinningslystnaden undergräfvade de goda föresatser, med hvilka han hade inträdt i lifvet. Frigjord såg han med bedröfvelse sin senaste jordvandring förspild och anhöll om en ny mådetid med

de pröfningar, som bäst vore i stånd att kalla till lif barmhertighetens och sjelfförsakelsens ädla dygder. Han fick då en sträfsam, af lidanden präglad existens i en låg samhällsställning, men han bar den troget och tog dermed ett nytt afgörande steg framåt. Så fortskred han, ledd af kristendomens ljus och drifven af sin trängtan efter rättfärdighet, steg för steg uppför helgelsens branta stig, till dess han fullständigt genomgått jordens svåra skola och fick flytta till en lyckligare verd.»

»Men på jorden vandrade qvar ett slägte, tillsammans med hvilket han arbetat och sträfvat, kämpat och lidit och han greps af nitälskan för sina efterlemnade bröder och systrar och bad om ännu en inkarnation i denna mörka verd.»

»Så drifvas tid efter annan högre andar af idel förbarmande till att lemna sin ljusa lyckliga verd, att nedstiga till jorden, att ikläda sig ett groft, motbjudande omhölje, att gå en mörk, smärtuppfylld framtid till mötes, endast för att få tillfälle att tända ännu ett ljus på den mörka jorden, att sprida kärlekens glöd i förfrusna hjertan, att gjuta fridens balsam i sargade bröst. Dessa höga missionärer äro hjeltarne i ljusets härskaror, ty här om någonsin kräfves mod och förtröstan. Framför dem ligger det obekanta landet. De veta ej, hvar de skola

hamna, huru deras öden skola gestalta sig, hvilka faror och frestelser, de skola möta på sin väg. Det är för dem sjelfva ett stort prof. Skola de gå segrande igenom, eller skola de svigta och falla? Skola de mägta under mörkrets stormar hålla sanningens fana högt, eller skall deras arm domna, fanan sänkas och de sjelfva, bländade af lögnens irrbloss, förlora spåret och gå vilse i nattens mörker? Ve dem, om det så går, och så har det gått många. Bittra äro de tårar, en förnekande Petrus måste fälla, djup den ångest, som afpressar honom ett: »domine quo vadis?» Men allt är ej därför förloradt. Finnes i hans själ blott en gnista kvar af kärlekens glöd, skall Herren blåsa upp den till en eld och ånyo gifva honom det höga uppdraget: 'föd mina får!'

»Denne vår käre broder har segrande gått igenom sitt svåra prof, med undergifvenhet burit försmädelsens ok och med heligt nit fullgjort sin mission på jorden. Nu är han af det stora flertalet förbisedd och föraktad, men de frön, han utsått, skola spira upp och bära frukt till oförvanskliga skördar. Af den nu lefvande generationen är det ett ringa fåtal, som förstått honom, men en kommande tidsålder skall girigt uppsamla hvarje guldkorn, han med slösande hand utstrött omkring

sig och förläna hans namn den glans, det med rätta tillkommer.»

Keruben satt, medan han talade, vid den sjukes hufvudgård och flägtade med sitt palmblad bort de feberfantasier, som ville störa slumrarens ro. »Det lider mot slutet», sade han, »jag ser huru jordebänden börja lossna.» — Allt är så tyst och stilla.

Den sjuke slår upp ögonen, ser mot höjden och suckar med bruten stämma: »Fader förlåt mig, hvad jag i ovist nit har felat, och kärlekslöst mot dig har brutit.» En tår faller ur det brustna ögat, men keruben uppfångar tåren, som i hans hand förvandlas till en äkta perla af sällsynt skönhet. Den bedröfvade modren håller den kära, kallnande handen i sin och betäcker den med heta kyssar.

Allt är slut, döden har fullgjort sitt värf, anden är befriad, men sväfvar ännu halft medvetlös öfver sin liflösa stofthydda. En engel får befallning att stanna hos den sörjande modren. De öfriga fläta af sina medförda palmblad den mjukaste bädd för den förlossade anden, och med keruben i spetsen bär det nu af med svindlande fart upp mot ljusare rymder.

Vi kunna följa det lilla triumftåget ett stycke på väg, vi kunna höra huru fulltoniga halelujahymner brusa vår hjelte till mötes från hvarje värld.

han sväfvar förbi; men nu öppnas för honom den himmel, der hans boning är beredd, och ett ljushaf strömmar emot oss, så bländande, att vi ej uthärda dess glans.

Här stannar vår färd. Hitintill kunna vi komma, men icke vidare. Farväl du sälla ande, bed för oss!

* * *

Och här måste äfven våra vägar skiljas, sedan vi nu en stund färdats tillsammans genom några af andeverldens regioner. Men innan vi säga hvarandra farväl, låtom oss härifrån kasta en flygtig blick ut öfver den materiela skapelsens omätliga vidder och försöka uppfånga en skymt af den majestätiska tafla, som upprullar sig för vår syn.

Se dessa myriader verldar, som likt glänsande bloss i natten kretsa om hvarandra i ett oöfverskådligt kaos. Hvad betyda de, dessa lysande konstellationer på den mörka grunden? Huru tolka den eldskrift, som här flammar i sekelgamla runor? Det är kärlekens språk de tala. Hvarje stjerna, du ser tindra i ett omätbart fjerran, är en kärlektanke af Honom, som sjelf är Kärleken, af Honom, den Allsmäktige, »som hängde på intet sitt murarelod, när han murade världen».

Kring hvar och en af dessa flammande solar kretsar ett system af mindre verldar med sina ännu mindre drabanter. Solsystem vid solsystem, ljuspunkt vid ljuspunkt så tätt hopade tillsammans, att våra skumma ögon endast fatta dem som ett sammanhängande ljusstöcken, och dock skilda åt af gränslösa svalg, dem tanken svindlar vid att öfverspringa.

Hvar är du vår egen glänsande sol med alla dina planeter, månar och kometer i denna strålande stjerneherd? Ack, huru försvinnande liten tindrar du ej der nere, djupt under våra fötter! Vore vi ej med osynliga, ytterst tånjbara band fästade vid din andesfer, skulle vi aldrig återfinna dig bland så många dina likar. Äfven du är en af Skaparens oändligt sköna kärlekstankar, du den kulna jordens lifgifvande värmekälla, som med samma moderliga ömhet smeker alla dina frusna barn. Derfor kretsade också alla i trängre eller vidare banor kring ditt bländande klot. Huru många millioner väsenden rigta ej sina trängtande blickar upp mot ditt ljusa ämne? Huru många milliarder plantor öppna icke mot dig sina blomkalkar och sända dig sina välluktande rökoffer? Det är den hyllning, som egnas dig, du verldarnes strålande drott. Och dock, — med all din glöd och all din glans är du endast

en skum bild af den gudomliga kärlek, som en gång i tidernas morgon öfver dig uttalade sitt *varde* och som intill tidehvarfvens slut aldrig skall upphöra att värma förfrusna hjertan, skingra mörkret för omtöcknade sinnen och vägleda vilsegångna barn upp till fadershemmet. Mot denna gudomliga kärlek, som evigt sig förbarmar, sträcka sig tusen sinom tusen knäppta händer, lyfta sig tusen sinom tusen bedjande blickar likasom blommornas kalkar mot solen, och för hvarje ny stråle af värme och ljus, de uppfånga, vaknar en ny åtrå att komma denna allförbarmande kärlek närmare.

Lyss! Hör du det sakta brusande sorl, som uppstiger från det lilla stoftgrand, vi kalla jorden? Försök att urskilja ljuden. — Sjelfviskhetens poc-kande skrån nå ej hit upp, kärlekslöshetens hån-skratt hinna ej vårt öra, men det tåliga lidandets svaga suckar, sjelfförebråelsens ångestfulla snyftningar, undergifvenhetens barnafromma »Herre ske din vilja», det glada hjertats tack och lof, — de föras på dallrande etervågor upp till en ljusare verld, och samma snabba budbärare bringa svar tillbaka.

Så ljuder det från alla dessa myriader klot, hvilka tjena andarne till fotfäste under deras vandring i köttet. Från några äro ångestropen öfver-

vägande, från andra ljuda starkare tacksamhetens lofsånger, men från dem alla, alla stiga längtande suckar, höja sig barnafromma böner upp till den eviga Kärlekens tron. Det är skapelsens gigantiska symfoni, hvars grundtema, ehuru genomväfdt med skärande dissonanser, är en rytmisk harmoni med de renaste himlaborna ackorder. I denna väldiga kör har hvar och en utaf oss, huru försvinnande små vi än äro, sin egen stämma, som tränger igenom, som banar sig väg bland millioner andra och väcker i himlarnes rike ett återljud, som vänder tillbaka med tröst och hopp.

* * *

Och nu, farväl! Haf tack för ditt sällskap, gode vandringsman! Vänd tillbaka till din post på jorden och tag med dig den vissheten, att du i Herren Gud har en kärleksfull Fader, som med aldrig svikande hand leder alla dina öden in i dess minsta detaljer, så att din väg upp till hemmet derofvan blir den för dig kortaste möjliga och tilllika den minst mödosamma, men mins också, att du sjelf förlänger din väg med hvarje felsteg, du gör.

Bed och arbeta, så skall du segra i frestelsen. Var tacksam och glad, så skall lifvet le emot dig.

Alltid har du något att glädja dig åt, och ser du rätt efter, så har du mycket. Men skulle du tryckas af ett kors, så bär det med tålmod. Hvem vet, kanske har din uppåtsträfvande ande sjelf anhållit om de pröfningar, under hvilka du till äfventyrs suckar. Se därför till, att du består profvet. Och skulle du än motsträfvigt hafva underkastat dig den boja, under hvilken du tycker dig försmäkta, vet att den är dig gifven till välsignelse och att kraft till att bära den skänkes dig i *korsets religion*.

Boken ble fjernlånt fra bibliotek i Sverige, som dog ikke godkjente *hjemlån* av denne gamle, sjeldne boken, så jeg fikk kun lov å lese den i biblioteket. Derfor fotograferte jeg boksidene der, – juli 2013 - da denne informasjon om de andre stoff -og vibrasjons/dimensjonsplan og livet etter døden – vil bli etterspurt en gang i fremtiden. Kanskje først etter år 2100-2500 ? Derfor bør dette stoffet være tilgjengelig online!! Rune Øverby, 28-7-2013. Mer stoff om dette tema og annet som krever en flerdimensjonell forklaringsmodell - bl a på www.galactic.no